Юрта боахама къахьегамхой! ШерагIа йоаржае бIаьстан юхье дIаюв хIамаш дика дIайийна яхар духьа лелаю яхь! Къовсам лоаттабе юртбоахама культурай хьувкъамаш совдахар а хьайбай продуктивность лакхъяр а духьа! (КПСС ЦК ТIАХЬЕХАМАШЦАРА).

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 51 (4064). | ЕРА, 29 апрель, 1965 шу. | Мах 2 кеп.

КПСС Центральни Комитетеи СССР Министрий Советеи

1965 шера 25 апреле денз паччахьалкхен розничи маьхаш лохде аьнна решени тIайийцай КПСС Центральни Комитето СССР Министрий Советои зипаштеи ахзипаштеи, искусственнии натуральнии даьрешта, ленах даьча вельвет-корд яхача кIадашта, боамбекаьхата кIадана, цу белгалдаьча кIадаех даьча тIеханахьеи чухнахьеи дувхадеча барзкъашта кхалнаьха капронови пазаташта, фотоаппаратапта, хIаьта иштта сельданеи какао-порошокаи юкъера лаьрхIача укх боараме:

Зипаштеи ахзипаштеи царех яьча хIамаштеи — 8 процент

Искусственни даьренеи цунах яьча хIамаштеи — 11 процент

Цу даькъе плюша — 30 процент

Штапелан цунах яьча хIамаштеи — 14 процент

Натуральни даьрештеи царех яьча хIамаштеи — 15 процент

Ленах даьча кIадаштеи царех яьча хIамаштеи — 12 процент

Вельвет-корд яхача боамбекаьхата кIадана — 20 процент

Зипехи ахзипехи даьча берий барзкъашта — 18 процент

Зипехи ахзипехи даьча маIача наьхеи кхалнаьхеи барзкъашта — 6 процент

Даьреех даьча маIача наьха, кхалнаьха, берий тIеханахьеи чухнахьеи дувхадеча барзкъашта — 9 процент

Даьреех яьча текстильно-галантерейни хIамашта — 9 процент

Ов доапа пазаташ еча автомата тIа хьаеча кхалнаьха капронови пазаташта. — 28 процент

«Фэд», «Зоркий», «Ленинград», «Киев» яхача фотоаппараташтеи царна лаьрхIача объективаштеи — 21 процент

ЧIоаггIа дирбаьча хьаьнача сельда — 25 процент

Хьаьнача кIезигеи юкъереи дирбаьча сельда, хьаьна боацача сельда, пряни дирал йолчеи импортнии сельда — 15 процент

Какао-порошока — 45 процент

Зипехи ахзипехи даьча берий барзкъашта лакхе белгалбаьча лакхагIча боараме розничи маьхаш лохделга Iалащдар а шеррача ассортиментах бераштa барзкъаш кийчдарца швейни промышленноста предприятей хила беззаш бола безам хилийтар а духьа КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советои отталаьд берий барзкъаш кийчдара метрах 15 сомага кхачдалца мах болча зипехи ахзипехи пайда эцача хана швейни промышленноста цу зипий розничи маьхашта тIера ахча Iодоаккхаргда пачхаьалкхен бюджета чотах 25 процента боараме.

Цу цхьан ханна КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советои решенеш тIайийцай юрташка дохкача цхьадолча товарий (телата, хьамча, бIегIинга кога гIирса, лена кIадайи царех яьча хIамайи, бекхах яь хIамаш, клеенка, дермантин, гранитоль, плащаш еча кIадай) маьхашта яь хинна наценка, дIахо йодача хана уж товараш городе санна, иштта юрта а цхьатараарча маьхех дохкаргдолаш, 1965 шера 25 апреле денз тIера Iояккха аьнна.

Цу лакхе дийцача товарашта пачхаьалкхен розничи маьхаш лохдарах тIера доала ахча шера лаьрхIача 1124 млн. сом да, цу даькъе юрта бахача наха ийдеча товарашта — 520 млн. сом.

Цул совгIа, бахача нахага дохка лаьрхIача, торгови сете долаш долча товарий маьхаш лохдарах тIера Iодаьнна ахча 558 млн. сом да, торгови сете хиннача 400 млн. сома маьха товарашта тIера 1964 ш. декабре — 1965 ш. феврале тIера Iобаьккха мах боалаш.

ХУАРИ БУМЕДЬЕН Л. И. БРЕЖНЕВА ТIАЭЦАР

27 апреле КПСС ЦК Хьалхарча секретара Л. И. Брежнева тIаийцар Москве ена йолча Алжирски халкъа демократически республикана керте латтар, къам-мукъадаккхара Фронт яхача парте политбюро член АНДР министрий Совета председатела хьалхара заместитель а къаман оборона министр а Хуари Бумедьен.

Хуари Бумедьена Л. И. Брежневга дIаелар ФНО парте генеральни секретара, Алжирски халкъа демократически республика президента Ахмед Бен Беллай послани.

Уж вIашагIкхийттача дакъа лоацаш вар ФНО политбюро член Ахмед Медехри, ФНО ЦК член, просвещене министр Белькасем Шериф.

Советски оагIонгахьара цига вар авиаце инарал-полковник Н. П. Дагаев.

Безамерча, доттагIлен хьалашка чакх а йоалаш беседа хилар нн. Л. И. Брежневнеи Х. Бумедьенаи юкъе.

(ТАСС).

СССР ФИНАНСАЙ МИНИСТЕРСТВАГАРЕИ
СССР ПАЧЧАХЬАЛКХЕН БАНКА ПРАВЛЕНЕГАРЕИ

ФАШИСТСКИ ГЕРМАНИ ЭША А ЯЬ КОТАЛО ЯЬККХА 20 ШУ ДИЗАР БЕЛГАЛДОАККХАШ ЮБИЛЕЙНИ МОНЕТАШ ЛЕЛА АРАХЕЦАР

КПСС ЦК-аи СССР Министрий Советеи соцамга хьежжа фашистски Германи эша а яь котало яьккха 20 шу дизар белгалдаккхар духьа леларгдолаш арахец цхьа сом дола юбилейни монета.

Леларгдолаш хьалхагIа арахийца хиннача цхьан сома монетана нийсса цхьаккхе а духьале йоацаш дIаэца декхарийла да юбилейни монета пачхаьалкхен, кооперативни, общественни предприятеша, учрежденеша, организацеша, колхозаша, совхозаша, къаьст-къаьстача наха ахча дала доагIаш моттиг мел нийсъеннача хана, хIаьта иштта банкаша, сберегательни кассаша, почтови предприятеша вкладашка, текущи, расчетни счеташ тIа дIаяздеча, переводашца, акредитивашца дIадохьийтача хана.

1 сом долча юбилейни монета 31 мм. диаметр а йолаш герга форма я, кIай бос а болаш цIастах-никелах деш да.

Хьалхашкахьарен тIехьашкахьарен гобаьккха хьаьгIаш йист а йодаш да монета. ТIагIолла даь йоазонаш да «1965 9 май», а «Цхьа сом» а аьнна, юкъе пи седкъилг а оттабаь вIаши къоастадаьд йоазош. Йоазош, седкъилгаш, цифраш Iочукlоаргьяь я.

Монета хьалхашкахьарча оагIорахьа лакхерча даькъа тIа дилла Советски Социалистически Республикай Союза Пачхаьалкхен Герба сурт а «СССР» аьнна даь йоазув а да. Монета лохехьарча оагIо тIа «Цхьа сом» аьнна даьча йоазонца хьахьекхад из мел маьха да.

Монета тIехьашкахьарча оагIо тIа хьахьекхад тIемахочоа — кортамукъале яьккхачоа дегIа памятник. Памятника гонахьа даь йоазув да «Фашистски Германи эша а яь яьккха котало». Монета юкъерча даькъа тIа оттаьча «ХХ» яхача йоазонцифрацеи «шу» яхача йоазонцеи белгалъяьй монета арахийца юбилейни хъ.

9-гIа МАЙ БАЛХА ДИ ДАЦ АЬННА ДIАКХАЙКАДАРА ХЬАКЪЕХЬАРА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

9 мая ди — 1941—1945 шш. Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа советски халкъо яьккхача коталон цIей — дIахо йодача хана болх беш доаца ди лархIа.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель А. МИКОЯН.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1965 шера 26 апрель.

Республика кхашка

ДУГА ХЬУВКЪАДЕРГДА

КПСС ЦК мартовски Пленума решенешта гIулакхаца жоп луш ба Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза ялаташ леладераш. Районе эггара хьалхарчарца доладир цар кхашкара балхаш. Агротехнически дикагIча хана дIакъайлар дерригача лаьтта тIоадал, минеральни удобренешта подкормка йир гурахьа дийнача ялаташта. Лоацача хана баьлар уж горох, кен, мукх, тайп-тайпара баьцаш дIайийна а.

ХIанз шоай берригa низ тIабахийтаб колхоза механизатораша хьажкIаши дугеи дIадувргдола кхаш лерттIа тоадараи хьаьндараи. Дика хьувкъае лерхI цар уж.

Ялатийнеи доакъараи лаьрхIа хьажкIаш дIаювргйолча эзар совгIа гектара тIа тIоадал дIакъовлара, цкъазза макха баьккхачул тIехьагIа, кхы а дикагIа лаьтта цамцадаккхар духьа дисковани еш латт. ХIара гектара 2—2,5 центнер а кхоачийташ минеральни удобренеш тайсай.

ТIадалара процент лакха йолаш а калиброванни а да дIаде кийчдаь хьажкIий фу. ХьажкIашта хийцца хий тIагIоргдолаш дика цIенъяьй сангараш, харшаш даьхад. Цудухьа тешаме да хIара гектара тIара 40 центнер фуалъяьхаи 250—300 центнер силоса лаьрхIаи йола хьажкIаш чуя, аьнна тIаийца социалистически декхараш кхоачашдергхилар.

Къаьстта дика пайда эца лерхI укх шера «Коминтерн» яхача колхозе дуга кхедарах. Ер кхоалагIа шу да цига из хьувкъаду. ДIадахача шин шеро хьахьекхад из культура геттара дика хьувкъае йиш хилар. Масала, соахка 98 гектарах хIаране тIара 41 центнер дуга даьккхар колхозе. Дуга хьалкхедеш яр Ли Николаеи Нестеренко Николаеи кулгалдеш хинна ши звено.

Пайда баргболаш гIулакх да звенош вIашагIтохар, продукци яккхарга дIадодар белгала лохдергда цу гIулакхо. Соахка 98 гектара тIа дуга хьалкхедеш вийтта саг хиннавале, укх шера 130 гектара тIа из маьхера культура хьалкхееш пхи саг мара хургвац. Из бахьан долаш йиш хургья ийс саго ийдаьча алапена укх шера кхомбе, техниках дикагIа пайда эца.

Канаш тохача хана минеральни удобренешца подкормка ергья дугана. Соахка, хила ма еззара, нийса йоацаш моттигаш яр кхай тIа, лерттIа шаьрдаьд укх шера дерригa кха. Цудухьа массанахьа цхьатарра дIакхоачаргда хий. Цу дерригнеша торо хулийтаргья декхараш кхоачашде.

Ам. ПЛИЕВ,
тха собкорр.

200 гектар хулача майдан тIа ялата лаьрхIа хьажкIаш хьалкхеергья укх шера Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза механизированни звено звеньевой волча Кодзоев Бахьауддина.

25—27 сантиметр кIоаргал долаш гурахьа эябь аьхай цо. ХIаьта, бIаьстан юххье дIакъайлай тIоадал, цхьан гектара 12—15 тонн лоархIам болаш органически удобренеш тайсай лаьтта.

Бокъонца кхоачащдаьд культиваци елгеи лаьтта цамцадоаккхилгеи. ХIанз кхай тIа суперфосфати аммиачни селитреи тоссаш ва механизатор.

Планах 24,6 центнер чуэца езача метте хIара гектара тIара 60 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуэцара дола лаккхара декхараш тIаийцад звеньевойс Кодзоев Бахьаудина.

Укх деношка хьажкIаш дIае волавеннав механизатор. 200 гектар майдан тIа агротехнически эггара лоацагIча хана хьажкIаш дIайийна яха лаьрхIад Бахьауддина.

Ше тIаийца декхараш цIи хеза волча хьажкIаш лелаечо толамца кхоачашдергхилара цхьаккха шеко яц.

В. МАРЗИЕВ.

Сурта тIа: ший агрегата тIа Б. Кодзоев.
И. Плиева сурт.

МАЙ СИЙНА

ВОРХI ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

ЦхьоалагIча майна сийленца накъа дахара яхь дIайоляьр коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаю Грозненски ремонтно-механически завода коллектив я.

Дезача цIей сийна республикерча мехкдаьттахошта биъ бетта планал совгIа 55 эзар сома маьха оборудовани арахеца аьнна шоаш денна дош кхоачащдаьд завода болхлоша. Къаьстта дика къахьегаш ба завода цхьабола болхлой. ХIанзлехьа ворхI шера план кхоачашъяь ба, масала, токараш коммунистически къахьегама ударникаш н.н. Богашев, Ходырев, сварщикаш нн. Гусев, Панченко, слесараш нн. Стукал, Глухов, Погосян, кхыбараш.

А. СВЕТЛОВ.

ХЬАТIАДОАГIАЧА ШЕРА ЧОТАХ

Семилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра доккхий декхараш хьалхашка оттадаьдар Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода хIара установка, участка, смена коллективо. Ди тIехьа дукхагIа хул валови продукци арахецара ворхI шера план кхоачашъянь коллективаш.

ЦхьоалагIа май ши цIей а хинна дIаэттад нн. Вязниковас, Саковнинас кулгалдеча установкай коллективашта. Валови продукци арахецара ворхI шера план апрель бетта кхоачашъяьй цар. ХIанзлехьа тIадоагIача шера чотах итташ эзараш тоннаш продукци арахийцай. Цул совгIа, биъ бетта план 15 ди хьалха кхоачашъяьй установкай коллективаша. Уж къахьегама толамаш доахача къаьстта дика къахьийгар технологаша нн. Павлова, Данишинас, Баулинас, Давиденкос, кхы дукхачар.

Дезача цIейна сийленца накъа енай нн. Мегеда, Горин, Петросов, Кошеев керте латта коллективаш. Валови продукци арахецара биъ бетта план 10—12 ди хьалха кхоачашъяьй цар. Цу хана денз хьа арахийца продукци итташ эшелонаш я. Укх деношка шоай хьинар кхы тIа а совдаьккха къахьегаш ба технологаш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ДУНЕН ХАЛКЪАША ДIАДЕХАР НИЙСА ДА

СОВЕТСКИ ПРАВИТЕЛЬСТВА ЗАЯВЛЕНИ

26 апреле Советски правительства заявлени яьй, хIаьта цу тIа йоах, цо ший бокъонашкеи декхарашкеи хьежжа, де дезаш дола гIулакхаш дергда нацистски тIема зуламхой гучабахараи царна таIазар дараи. Цо из дергда царех хIаранена нийса кхел хинна чакхъяллалца йолча хана.

Из заявлени яьй, нацистски тIема зуламхошта судага гIолла тIаккхера ха форманна 1969 шера 31 декабрга кхачалца тIехьайоаккхаш долча, бундестаго тIаийцача закона ФРГ президенто 13 апреле кулг яздарца дувзаденна. Цхьабакъда, из дагIац шоаш мел йоаккха ха ФРГ законех набахта боахкаш яккха езаш болча наха мара. Цу тайппара, кхы мел бола нацистски зуламхой мадарра аьлча цу законах амнисти луш ба. Цу цхьан ханна бундестага юридически комиссега дувцийта дIачуденнад мел йоаккха ха набахта яккха езара кхерам тIалатташ бола зуламхой тIаккхувлгах мукъабахара а шерра торо луш йола кхы цхьаькха законопроект.

ФРГ-е тIаийца закон, йоах Советски правительства заявлене тIа, хьалъувхкаши етташи нах боа а беш, дуненнеи адамленнеи духьала эггара къизагIа зуламаш даь бола фашисташ нийсхоца чIир лехара кIалхар баха гIертилга мара, кхы хIама дац. Цунца цхьана, из закон чIоагIа моттийта леладеш дола хIама да, дунен общественность, дунен дерригача мехкашкара, гитлеровски гIаьрахой цар даьча зуламашта хьалхарча бехктокхамах кIалхарбаха аьнна ФРГ правительства яьча соахка ноябрь бетта дIакхайкаяьча решенена духьала чIоагIа протест кхайкаяь миллионаш бола тешаме нах тувлабе гIертилга да.

Дунен халкъаша нийса дIадех тIема зуламхошта, цхьаккха а кIалхара ца воалийташ, миччахьа уж бале а, миччахьара уж гучабьннабале а, чIоагIа таIазар делга. США, Великобритане, Франце правительствашта дагадохийта безам бар Советски правительства, йоах заявлене тIа, царна тIа а иштта германски нацизми милитаризми дIаяккхара хьалхара бехктокхам бужаш хилари ФРГ территоре тIарча берригача гитлеровски зуламхошта доагIаш дола таIазар хургдолаш эффективни гIулакхаш чакхдоахилга цар духхьалара декхар хилари.

(ТАСС).

ШКОЛАШ ЗАНЯТЕШКА КИЙЧЪЯР — ДЕРРИГАЧА ХАЛКЪА ГIУЛАКХ

НОЖАЙ-ЮРТА ХИЛАР ИЗ СОБРАНИ. ЦИГА БАР ПАРТИЙНИИ СОВЕТСКИИ УЧРЕЖДЕНЕЙ БОЛХЛОЙ, КОЛХОЗИЙ ВИКАЛАШ, ПЕДАГОГАШ, КОМСОМОЛЬСКИ АКТИВ. СОБРАНЕ ТIАИЙЦАР ЛОХЕХЬА КЕПА ТОХАШ ДОЛА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Вай мехка коммунистически общество хьалъеча лоархIамегIарча декхарех цаI за массе оагIорахьара дегIавена, культурни саг хьалкхевар.

Цу доккхача гIулакха керттерча лоархIаме я школа. 1964—1965 дешара шерага дIаихача шерашкарчул дикагIа кийчъеннаяр района халкъа образоване органаши школай болхлойи.

Кхы тIа хьаллир 1250 дешархочоа моттиг йола 39 классни цIа, 5 дешара мастерской. Еррига школьни помещенеш керттерча даькъе 10 августе ремонт ль яьнна а йоагоча хIаманца Iалашъяь а яр.

Арахьара тIаихача хьехархошта кийчъяь квартираши йоаго хIамеи яр.

Кердача дешара шерага школаш дика кийчъярах КПСС Нохч-ГIалгIай обкомеи республика Министрий Советеи карара кара тела Ше байракх еннай Ножай-Юрта района.

Оаха тхоашта укх тайпара социалистически декхараш тIаэц 1965—1966 дешара шера:

1. Школе даха ха йола дерригa бераш дешара юкъеозилга вIаштIехьдаккха. дерригa дешара шу чакхдаллалца бер юкъера даьнна цхьаккха моттиг а ца хулийташ. хIаьта цу гIулакха:

а) хIара коа чуоттареи шерра партийни. советски, комсомольски, профсоюзни, пионерски актив цу лоархIамерча балха юкъеозареи наькъаца школе даха ха йолча бераштa 1965 шера 15 май хьатIакхачалехьа майски учет а укх шера 10 август хьатIакхачалехьа августовски учет а яь яккха;

б) хIара школе комсомольско-пионерски всеобуча патрулаш вIашагIйоха. Всеобуча фонд вIашагIйолларан чIоагIъяраи лакхерча классай художественни самодеятельноста коллективай низашца маьхах концерташ увттаде, колхозашка воскресникаш де, хIаьта гулдаь ахча района всеобуча фонде дIачутела а;

в) могаш доацаш хилар бахьан долаш деша торо йоацаш дола хIара бер спец. школашка хьожалергдола гIулакх вIаштIехьдаккха, цу дерригача берий къаьстта учет е еза.

2. Школе даха ха йоаца бераш деша даха кийчделга лоархIаме хилар теркал а деш. берий бешамийн яслейи болх тоабе.

3. Школе беш бола дешара-кхетама болх цIагIа луча кхетамца тарбара боккха лоархIам а беш, даим берашта кхетам балара дешашта консультанеш е. дай-ноаной собранешка беседаш е, районни газета тIа язде, радио чу гIолла къамаьлаш де, и. кх. дI.

4. Хьехархой школашка дикагIа дIанийсбар духьа ерригача школашкарча педагогически коллективай составага юха а хьажеи 10 май хьатIакхачалехьа из болх чакхбаккхеи.

5. Истеьнна специальни образовани йоацаш вола хIара хьехархо заочно деша вузе е педагогически училище гIоргвола гIулакх вIаштIехьдаккха.

6. Арахьара тIабаьхкача хьехархошта эшаш мел дола бытовойи материальнии хьалаш хилийта: квартирашца. йоагоча хIаманца уж Iалашбе. эггара хиланза яргйоаца предметаш. къаьстта а кхачан продукташ. хилийтара хьакъехьа йоакхо е. Арахьара тIабаьхка хьехархой района школашка чIоагI а бенна соцабара мел эшар де.

7. Еррига школаш хиланза яргйоацача гойтарa, дешара-йоазон хIаманца йизза Iалашъе. цу гIулакха:

а) укх шера 20 апрель хьатIакхачалехьа ерригача школашка гойтара пособеш меллай хьажа а эшараш 20 май хьатIакхачалехьа хьатIая а;

б) леладаь учебникаш 1-гIа июнь хьатIакхачалехьа ийца даха а 1-гIа июль хьатIакхачалехьа ерригача магазинашка учебникаш, тетрадаш, кхыйола школьни принадлежносташ тIая а.

8. Района ерригача школашка занятеш шин сменах хургйола гIулакх де а дешар хьехара гIулакх дикка тоаде а.

9. Школашкарча мебелаи оборудованенеи дешархойи хьехархойи низашца 15-гIа июнь хьатIакхачалехьа а школьни помещенештеи хьехархой квартираштеи укх шера 20 июнь хьатIакхачалехьа а ремонт яь яккха.

10. Замай-Юрта 180 дешархочоа моттиг йолаш, Рагун-Кажи — 160 моттиг йолаш, Айти-Мохк — 120 моттиг йолаш хьалъе йолаяь школьни помещенеш хьалъяь яха.

11. 1720 моттиг йола хьатIадеш дола гIирсаши школьни помещенеши хьалъе йолае а 20 август хьатIакхачалехьа хьалъяь яха а, цу даькъе инициативни хьисапе Зандак-Ара 240 дешархочоа моттиг йолаш, Хиди-хуторе 160 моттиг йолаш, Никихти — 160 моттиг йолаш, Зандакъе — 200 моттиг йолаш, хIаьта иштта 136 моттиг йола болх бе Iомалу мастерскойш а.

12. 15-гIа июль хьатIакхачалехьа школаштеи хьехархоштеи доагор тIаоза; дахча 13311 кубометри кIор 971 тонни.

13. Общественноста низашца помещени тоа а яь, районни пионерий ЦIа хьаде.

14. ХIара школе, спортивни гIирсаш а тIадолаш, спортплощадкаш кийчъе.

15. Школьни помещенешта ремонт яра, гIишлой материалаш кийчъяра, лардаш йохкара, хьалъяра ерригача района юкъара 3 воскресник де.

Кердача дешара шерага школашта ремонт еча, уж хьалъеча, кийчъеча юкъе хIара коммунисто, районнии юртийи Советий депутато, комсомольцо, хьехархочо, колхозни активисто эггара чIоагIагIа дакъа лаца доагIа.

Нохч-ГIалгIай АССР берригача къахьегамхошка кхайк тхо кердача дешара шерага школаш дика кийчъяр духьа шерра социалистически яхь йоаржаяра уж тIахьехаш.

Советски Союза къахьегамхой! ШерагIа йоаржае дерригача халкъа социалистически яхь! Ханал хьалха кхоачашъергья вай семилетка тIеххьарча шера план! (КПСС ЦК ТIАХЬЕХАМАШЦАРА).

Партийни вахар

ДИКА ЧАКХДОАККХ ПОЛИТИЧЕСКИ ДЕШАРА ШУ

Парте Надтеречни райкомой юкъ-хьанцарча партийни организацешеи тeркo ю политически дешар тоадара, цун вахарцара бувзам айхагIа хилийтара, идейность лакхъяра. Къаьстта терко ю занятей идейни боарам лакха болаш хилийтара.

Цу гIулакха лаьрхIа семинараш ю. Цига теоретически дешаш дувцарал совгIа пропагандистски балха опыт вIаши йовзийт. Пропагандисташ вIаши занятешка ух. ХIара бетта хулаш йолча семинарашка докладаш ю района хьалхле лелаеча болхлоша, боахамий кулгалхоша. Цар дувц коллективаша шоаш тIайийца социалистически декхараш мишта кхоачашду, мехкдаьтта промышленносте, совхозни производстве, гIишлош еча керда техника, прогрессивни технологи, къахьегама дикагIа йола методаш мишта юкъейоалаю. Занятей идейни боарам лакхбара новкъостал деш болх бу пропагандистий семинараштa кулгалдеш болча нн. Р. Муртаева, В. Найденева, Г. Дадашева, Г. Щербининас, кхычар.

Пропагандисташа нн. Исаева, Исмаилова, Данилханова, Ганина, Кирилова, кхычар а кружокашка ладувгIаш барашта ла а ловш, керттера йола дешара материал парте исторе, диалектически исторически материализма, политически экономе дешаш юкъе а кхувлаш хьех.

Дешаш бараштa а пропагандисташта а долча новкъостала лекцей циклаш еш. Лекционни балха тIехь къаьстта терко ю теореи практикаи айхха бувзам хилийтара, социализми коммунизми хьалъеча парте болча лоархIама, керда общество хьалъеча, социалистически демократи дегIайоалаеча дуккхача наьха творчески балха болча лоархIама дешашта, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойи болама барт хилара дешашта хетадаь Ленина яздаьрашта.

Тха районе ба опыт йола пропагандисташ. Царех дукхагIбараш лакхереи юкъереи дешар чакхдаьккха а политически дешар хьехара дикка опыт йолаш а ба.

Политически дешара идейни боарам лакхбеча боккха лоархIам болаш да занятеш мишта ю хаддаьза хьожаш хилар, пропагандистий опыт кIоартта уйла а еш Iомаяр. Парте райкомо, партийни комитеташа хадданза кружокий, семинарий, школай занятешка хьажа ухийт парте райкома членаш, дикагIа кийчбенна бола пропагандисташ, профтехучилища а школай а преподавателаш.

ЧIоагIа лоархIаме да пропагандистий семинараштa хьалхле лелаераш хан-ханнахьа кружокийи школайи занятешка а ухаш, цига шоашта гучадаьнна дикадар а кхоачамбоацар а семинара юкъе дакъа лоацараштa дIадовзийтар. Ишта дуккхача занятешка хиннаб семинарашта хьалхле лелаеш бола нн. Г. В. Щербинина, В. Н. Найденев. Шоашта ишта ховенар дувцаш цар беседашка ладийгIараштa чIоагIа дог ураэтта дийцар теореи методикаи дешаех лаьца. Пропагандистски балха тIехь толашагIдар хьалъацаро пропагандистий семинарашка беча балха дукхагIа бeзам тIабохийт, политически дешар Iомадеш еча занятей идейни боарам лакхбара новкъостал ду.

Керда вIашагIтехарех цаI я тха район. Тха районе ба дукха доакъош дола юрта боахам, йоккха мехкдаьтта промышленность, хьалъеш латт гIишлош. Iаьлий-Юртарча, Орлински, Эльдаровски майдашка кхоачалургдоаца руззъа коралаьл — мехкдаьттеи гази. Гаргтарча шерашка Кень-Юртареи Грозненски районереи денз Моздоке кхаччалца йола юкъ комсийни сомийи бечамаш а хинна дIаоттаргья.

Цу дерриганеша а района партийни организацена хьалхашка доккхий а бехктокхаме а декхараш оттаду. Уж декхараш кхоачашдара бола къаьгта никъ хьахьекхаб тхона КПСС мартовски Пленума решенеша.

ДIадахача шера даьха толамаш мел а ца долийташ, Горагорски мехкдаьттахоша производства керда толамаш доах.

«Горскнефта» мехкдаьтта управлене коллективо 1965 шера кхаь бетта мехкдаьтта шозза дукхагIа даьккхад соахка цу хана даьккхачул. Гарга гIертача дунен халкъашта юкъерча дезача денна — 1 мая сийна — Даьхенна къахьегама совгIаташ кийчдеш ба хIанз горагорцаш.

Толамца кхоачашйир хьалхарча квартала план дуккхача гIишлош еча участкаша. Кхашка болх берашеи механизаторашеи дика вIаштIехьдаьккха ду бIаьстан балхаш.

Бакъда, оаха хIанз мел даьр района хьалхашка латтача доккхача декхара юхь мара яц. еррига район хьаийнача дулх даккхареи фуаш гулдареи план кхоачашъянзар.

Ишта да тхона карагIдаьннараш тха кхоачамбоацараш. КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш ювцаш оаха тхоай балха тIара дуккха кхоачамбоацараш гучадоах, уж дIадахара предложенеш юкъехувл. Цар лоархIам а баь парте райкомо белгалдаьхад парте решенеш кхоачашъяра тIаерзадаь гIулакхаш. Царна юкъера керттерчарех да нахапа беш бола болх, царна луш бола кхетам. Мехкдаьттахошта, гIишлошъерашта, юрта боахама болхлошта юкъера идеологически болх тоабара тIаерзаяь я района партийни организаце еррига уйла.

Цхьайолча кружокашка, семинарашка, школашка итогови занятеш йолаеннай. Дог гIоздоаккх наьха сакхетам лакхлуш хиларо, кхоаненах тешаш а къахьегаш а уж хиларо. Цар тешам а оптимизм а цхьан хIаманна — коммунизм хьалъяра тIаерзаь я.

В. БЕЛЕЦКИЙ,
КПСС Надтеречни райкома секретарь.

САКХАТ ДОАЦАШ ХИЛИЙТА ПРОДУКЦИ

Мехка чухь а доазол дехьа а чIоагIа хоатташ я Гаро завода продукци. Цун гаражни оборудовани нйю 20 совгIча мехко, дуккхаза дакъа лаьцад цо дунен халкъаштa юкъерча выставкашка.

Оаха еш йола оборудовани иштта дукха хоатташ хилара керттера бахьан да из ше дика хьаяь, уздаш айха йолаш хилар. Ма дукха къахьегам а ха а дIайола продукци дика хьаеш хилча, цу даькъе доккха новкъостал дир Саратовски станокашъерий айп доацаш продукци кийчъяра керда метод балха юкъейоалаяро. Бокъонца болх цу методага баккхара кийчъе езар производства еррига звенош. Цунгара дIадоладелар тхо а.

Завода керттера инженер С. Ш. Григорьянц инженерно-технически болхлошца цхьана хьежар ерригача производства готтача моттигашка, заготовкашкара денз кийчъяь продукци дIаяхийтарга кхаччалца.

Участкашка болхлойи гIулакхерча наьхеи собранеш йир балха из керда метод ювцаш, цу собранешка а шоаш къамаьл деш болхлоша дукха кхоачамбоацараш гучадаьхар, цо хьахьекхар продукце дикал лакхъелга болхлошта хьаштдола гIулакх хилар, цар шоай завода марка сий делга. Масала, болхлоша шоаш юкъейоалайир беррига болх наха а ца бекъаш, станокашта бекъарах йола предложени. Цо йиш хулийтар оборудовани хьаяра эша кийчо цун универсальностага, цун нийсалга, кхыча гIулакхашка хьежжа е.

Цига енна хиннача ерригача пайданерча предложенешка хьежжа оттайир балха кердача методах производство кийчъяра эшача мероприятей перечень, уж кхоачашъергйолах а кхоачашъяра ханаш а къоастайир.

Из гIулакх чакхдаккхара эггара хьалха кхоачашде дезарех дар е дешаш: технологи нийса ца хилар гучадаккхар, оснастка керда тайпа кийчдар, цхьайола конструкцеши узлаши хувцар, кхыдараш.

Из боккха болх чакхбаккхара юкъеэзар завода беррига болхлой. Рационализатораш болх дикагIа бе баьлар, механически участке духхьал март бетта 10 предложени еннай, технологи хувцара, керда приспособленеш кийчъяра тIаерзаяь я уж. ДикагIа болча рационализаторех ба токараш Мусаев, Василиади, Урусов, кхыбараш.

Участка хьокхамий доска тIа хIара денна дIаяздy сменаша а хIара болхлочо а баьча балха качественни показателаш.

Кийчъяьча продукце дикала мах беш ОТК-ца къовсам ца боалаш дисанзар укхаза, кIезига моттигаш хиланзар болхлой бакъболаш. Цу гIулакхо новкъостал дир оатхалаш дикагIа хьаяра тIехьа лоаттабу къовсам лакхбара, продукци дукхагIа хьаярах къаста йиш йоацаш дIаэттад из дикагIа ярах дола дош.

Шерра яьржай продукци дукхагIа а дикагIа а хьаяра тIехьара сменашта юкъера яхь. Брак йолаш продукци арахийца хIара моттиг участка болхлой юкъарча собранешка ювц. Чертежаш доацаш болх беча болхлошта тIахьожам лоаттабу. ХIара болхлочо ший новкъоста гIо ду продукци дикагIа хьаяра тIехьа.

Иштта дIаболабаь из боккха болх хIанз а баь баьннабац, бакъда доккха беркат даьнна а ба из. Токараша Л. Мусаева, А. Кульмина, А. Урусова, Б. Каплаухова, Г. Лукина, фрезеровщика Е. Шкурина, долбежника И. Карова, кхы дуккхачар а геттара дика ю продукци.

ХIанз механически участке болх берех 40 процент болхлой мара бац айп доацаш продукци арахецаш, хIаьта дерригa а кийчо яра балхаш чакхдаьлча цу ерригача участке геттара дика мара продукци арахецаргьяц.

1965 шера 1 июле денз ригхачно болх бергболаш декхар тIайийцад завода болхлоша, тIаккха диза гучадала деза айп доацаш продукци кийчъяра балхах доала беркат.

Ю. КОНОПЛЕВ,
ГАРО завода механически участка вокхагIа вола мастер.

ДИКА БОЛХ БУ

1957-ча шера денз Ачхой-Мартана района «Самашкинский» совхоза шурий-товарни ферме доаркалла болх беш я Мальцева Надежда Николаевча. Ше гIулакх деча доахана группагара соахка 52000 килограмм шура яьккхар цо, е кхоабача хIара Iаттагара 2600 килограмм. Планах цун яккха езаш хиннар 2250 килограмм мара яцар. Планал совгIа 7000 килограмм яр яьккха шура, хIаьта цунах алапел совгIа 92 сом а деннад Надеждайна.

Укх шера а хIара кхоабача Iаттагара 703 килограмм шура яккха вIаштIехьдаьннад цун. ДикагIдолча доахана 16 а кхы совгIа а килограмм шура лу дийнахьа.

Дика болх барах хIанз шоалагIа къахьегамхой депутатий райсовете депутаталла хержай из Давиденко яхача хуторе бахача наха. Доаркалла дика болх барах массехказа совхоза администраце баркал аьннад, Сийлен грамоташ, маьхера совгIаташ тийннад цунна. Ше бу болх ший йоIа Валентинайна а дукха безабалийтар Надежда Николаевна Мальцевас. ХIанз нана а йоI а цхьан ферме доаркалла болх беш я. Шура яккхара планови заданеш тIехкхоачашъю Валентинас а. Керда балха баьхкача доаркашта дог раьза а долаш ший балха опыт дIалу Мальцева Надеждас.

М. ПОЗЮЧЕНКО.

Къахьегама совгIат

Семилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра хьинар кхо ца деш къахьегаш я крекинг-завода нов. Литвинова кулгалдеча № 13—14 йолча установка коллектив. Беттагара беттага совдувл цо доаха къахьегама толамаш. Валови продукци арахецара квартала план 117 процент кхоачашъяьй. Планал совгIа арахийцай эзараш тоннаш мехкдаьтта продукташ.

ЦхьоалагIча майна сийленца накъа бахара чIоагIа лоархIаме декхараш тIайийцадар установка коллективо. Уж декхараш ханал хьалха кхоачаш а деш, валови продукци арахецара биъ бетта план 19-ча апреле кхоачашъяьй цо. Ер бутт бовлехьа кхы а итташ эзараш тоннаш продукци арахеца лерхI установка технологаша.

Къаьстта дика къахьегаш ба технологаш нн. Амхадов, Патаков, Сурцев, Демьяненко, кхыбараш.

В. МАГОМЕДОВ.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

ЦхьоалагIча майна сийленца накъа яхара социалистически яхь йоаржаьча Карабулакски бурув деттача контора коллективо дика къахьегама котало яьккхай. 17 ди хьалха кхоачашъяьй бурув тохара биъ бетта план. Ер шу доладелча денз теха бурув 13100 метр я, хIаьта зIамига диаметр йолча остаща теха бурув 3200 метр я.

ГрозНИИ конструкцех хьадаьча осташа шоаш дика хилар хьахьекхад. Духхьала апрель бетта уж санна дола 30 оста балха юкъедихьад.

Къахьегамеи технологически дисциплина дика хиларахи ший ханнахьа керда техникеи технологи балха юкъекхахьарахи вIаштIехьдаьннад бурув деттарий из къахьегама толам баккха.

Къаьстта дика къахьийгад бурув деттараша Лавренов Антона, Алейников Николая, Евлоев Бахьаудина, кхычар.

А. БАКАЛЮК.

ПЛЕНУМА РЕШЕНЕШ ДIАЙОВЗИЙТ

КПСС ЦК мартовски Пленума решенешта пропаганда еш ба Сунженски района «Коммунизмага бода никъ» яхача колхоза коммунисташ.

Беррига парткома членаш бригадашка, фермашка, предприятешка дIахьожабир дукха ха йоацаш хиннача парткома заседане. Пленума материалаш колхозхошта дIайовзийтар да цар декхар. ХIанзле дикка балхаш даьй царех цхьабараша. № 1 йолча МТФ, 6-ча тракторни бригаде нн. Игнатова, Глущенкос Пленума материалех докладаш яьй. Массаволча къахьегамхочо дег тIара къоабалъю Пленума решенеш.

Дукха нах чубоагIаш агитколлектив я колхозе. Тайп-тайпара говзалаши ханаши йолча 60 саго парте бакъдолчох нах дIакхетабу. 4-ча МТФ дика вовз учетчик-агитатор Покидко Петр Семенович. ЧIоагIа безам тIабодаш сакъердаме хул цун беседаш. Моттигера факташ йоаггIача юкъе а кхувлаш наха дикагIа кхетадергдолча меттаца ду цо ший къамаьл.

Къахьегамхошта гарга хургйола, цар дегаш айдергдола темаш хорж массаза а агитатора зоотехника комсомолка Курочкина Аллас.

Цун дукха да дувца. Комсомольско-кагирхой коллектив я ихелагIча фермера яр. Укхаза хьинаре къахьегаш я 9 комсомолка. Укх шера хьалхарча квартале колхозе хьалхара моттиг яьккхар ферма коллективо. Хьалхле лелаеча доаркал Хабалоева Екатеринал дукха тIехьабисац комсомолкаш Иналкаева Настяи Борчашвили Зинаи, иштта кхыбараш а.

Агитатораштa даим гIо ду парткомо. Укх деношка аргIанара семинар йир ю. Нов. Бушуева КПСС ЦК мартовски Пленума материалех беседаш дикагIа мишта е еза дийцар, хIаьта агитатора моттигера материалаш елар, хIара агитатора хьалхашка хоадамболлаш декхараш оттадир.

ХIанз колхозерча коммунисташа гойтара агитаци хоадамболлаш ший никъ а хургболаш керда яккхара тIаберзабаьб шоай теркам.

Отраслевой партийни организацешка КПСС ЦК мартовски Пленума итогашта хетаяь собранеш е болабеннаб.

И. ГУЗЕЕВ.

Машинаш дикеи дукха яхаргйолаши

Машинаш тешамеи дукха яхаргйолаши хилара чIоагIа терко ю хIанз. Из цIаьхха дагадехадац. ХIара шерра дукхагIа хулаш латт балха овсарле лакхъеш йола тайп-тайпара машинаш. ХIаьта гаьна яц гIулакх де, ремонт е геттара дукха нах хила безаргболаш уж машинаш халкъа боахаме хьаяржаргйола ха. Ха дIа ме йода ремонт еча кIезигагIа нах хургба. Арахеца оборудовани дикеи тешамеи хилча, дукха яхаш хилча мара кхоачашхила йиш йолаш дац из.

Москверчеи Ленинградерчеи дикагIйолча предприятей болам хьал а лаьца арахецаш йола мехкдаьтта оборудовани дикагIа хилийтара тIадерзадаь дола цхьадола декхараш тIайийцад «Красный молот» заводо.

Лоацача хана дукха проектнии изыскательскии балхаш чакхдаха завода конструкторашта хьалхашка къаьстта доккхий декхараш латт. Арахецаш йола мехкдаьтта оборудовани кердачунца хувцара хIанзле а дукха балхаш даьд завода керттерча конструктора отдело. Иштта, цо кийчъяьй уж балха юкъейихьача машинаш геттара дукхагIа яхаргйола цхьайола конструкторски мероприятеш.

Масала, заводо арахецача керттерча кхаь машина насосашта, цемент хьоахачеи насосни агрегатий гарантийни ханаш 12 беттагара 16 беттага кхаччалца йIаьхъе лерхI укх шера.

Йистедоалаш да ЗЦА-400 яха агрегати 9 МГР яха насоси цемент хьоахача агрегатаца, грязови насосаца хувцара йола керда моделаш хьаяра проектни балхаш.

Белгалдаккха дезаш да кердача машиний проекташ шоаш хьаеш тешаме а дукха яхаргйолаш а хилийтарал совгIа цар технически боарам лакхбе, уж дунен стандарташка доазол дехьарча фирмай дикагIйолча образецашка дIакхоачае, царна лаккхара унификаци е конструкторaш гIерташ хилар. Иштта боккха лоархIам беш да технически эстетикеи патентноспособностеи дешаш а. Социалистически а иштта капиталистически а мехкашка дIаухийтача вай машинашта чIоагIа лоархIам болаш да из.

Бакурча мехкдаьтта машиностроительни института специалисташца цхьана цемент хьоахача агрегата насоса керда конструкци оттаьй заводa бокхагIйолча специалистех волча С. К. Оханькоси инженер-конструктор волча А. Д. Одиноченкоси. ХIанз арахецачул шеко йоацаш дикагIа хургья из. Керттерча конструктора заместителa Г. В. Вейдемана бокъонца дакъа а лоацаш кийчъяь йоалаш латт бурув тохара керда насос.

ЦхьоалагIча майга цемент хьоахача шин агрегата модернизаци яра, тIоанаш хица дохадара йолча низ болча кердача агрегата чертежашта корректировка елга сихде дош деннад толашагIа волча инженера-конструктора Г. Д. Ряузова, конструктораша П. О. Скрипника, Г. А. Вилажанина, А. В. Шершнева, кхычар.

Кердача машиний проекташ хьаяр духхьала ах гIулакх мара мичад. Уж керда машинаш болх бе йолайолийтилга, уж серийно арахеца йолаяр Iалаьмате чоалхане гIулакх да. Укхаза дакъа лаца дезаш ба завода технически гIулакха специалисташ, техникаш, металлургаш, производственни отдела болхлой.

Н. СОБОЛЕВ,
завода керттера конструктор.

Сийлахь-йоккхача Коталон 20 шу дизарга

ХАБАРОВСКИ КРАЙ. 12 шу да Бира яхача поселке Вера Сергеевна Кащеева яха. Берий беша заведующи я из. Цо гIулакх деш хинна дуккха бераш хIанз ондадаьннад, школе ух, бакъда, тетя Верайцара хьоашал-м дицдалийтац цар. Школьникаша каст-каста пионерски сборашка ех из, цо тIом лаьттача шерашка советски наха вай Даьхе мишта лорайора хьадувцар дех. Цигга дагайох Вера Сергеевнайна йоккхийча топий пхорчаша аьхка Волга бердаш, чухийрца «Красный Октябрь» яхача завода корпусаш. Укхаза 120-ча стрелкови полкацарча гвардейцашца дийнахьа ткъозза атаке йодар из, хIаьта тIем тIа човнаш яь доарахой хьакIалхара а боахар.

Цул тIехьагIа Днепре хилар. Санинструктор Вера Кащеева хьалхарча десантникий группаца цу хил дехьа яьлар. Аьттаберда йистерча плацдарме доарахой кIалхарбаьха ца Iеш, разведчица декхараш кхоачашдеш а хилар из. Кхыметтел чов хинначул тIехьагIа а ший гIулакха тIа хилар из. Цун деналах, къонахчалах курал йорз 3-ча Украински фронта тIемахоша. Цунна карагIдийнна денaлера гIулакхаш бахьан долаш Советски Союза Турпал яха сийлен цIий еннай цунна.

Сурта тIа: В. С. Кащеева.
Г. Хренова сурт.
ТАСС фотохроника.

Дерригача халкъа деналера гIулакх

Тыли Советски Герзашцарча Низашта кхоачам тIабари яхача журнала апрельски номер тIа кепа теха араяргъя инарал-полковника Федор МАЛЫХИНА статья. Журнала редакцеца дага а яьнна Кердадарий Кепа йоазон Агентства ший дешархошта арайоаккх лоацъяь из статья.

Инарал-полковник Федор МАЛЫХИН

ДIабахача тIема шерашка моастагIчунца фронте латаш е тыле болх беш хиннача хIара советски сага дика дагадоагIаргда укх тайпара дешаш: «Долла хIама фронта, долла хIама котало яккхара!» Советски халкъ Сийлахь-боккхача Дай-мехкa тIема гIоттадаьчеи вIашагIтехачеи Коммунистически парте деннача цу лозунгаца дийнахь а бус а къахьегар советски наха, гитлеровски захватчикашта духьала турпаленца латаш хиннача ший хьамсарча эскара массе оагIорахьара новкъостал дара е низ а, е рузкъа а кхо ца деш.

ХIаьта хIанз, Сийлахь-йоккхача Коталон 20 шу дизарга кийчлуча хана, цIаьхха а, кхы цIаьхха а дикача дешаца дага ца бехача барггбац белггала шоай турпалерча къахьегамца шийна пийсса кхы цхьаьиха йоаца из котало яккхара кийчо яьраш, латаш лаьттача эскара мел эша хIамаш тIанхухьаш, цунца цхьана сихагIа гитлеровски тирания йожаергйола ди гаргадоаладеш хиннараш.

Исторически опыто хьахьекхад, тIем тIа толам балга массаза а тылерча хьалага хьежжа хулаш хилар. В. И. Ленина 1918 шера яздаьд: «ТIом бара боккъонца хиланза яргъяц чIоагIа вIаштIехьяьнна тыл. Эггара дикагIа дола эскар, революце гIулакха эггара чIоагIагIа мутIахьа бола нах сихха боабаь дIабоахаргба моастагIчо, нагахьа санна уж кхоачамболлаш герзаца кийчбаь, кхачанца Iалашбаь, Iомабаь ца хуле».

Ховш мадарра, фашистски Германи; цкъаьннахьа дага а доацаш, тийшача балхах 1941 шера 22 июне Советски мехках летар. Цу ханале боккха тIема боахам болаш вар моастагIа. Цул совгIа, немецко-фашистски гIаьрахой эскара болх беш яр цо дIалийцача дерригаш а хIана дац аьнна долча Европа мехкий промышленность. Шоаш лоалла оттадаьча мехкашка гитлеровцаша хьа а яьккха, шоашта чуоттайир еррига тIема промышленность, бедала, йоагоча хIамай, кхачан Iалаьмате йоккхий запасаш.

Советски пачхаьлкхе, Сийлахь-боккха Дай-мехка тIом болабалале хьалхагIа чIоагIа материально-технически база йолаш хиннаяле а, ший боахам тIема наькъа тIа оттабе йолаяланзар гитлеровцаш летачул тIехьагIа мара. Цу тIа а, моастагIчун вIаштIехьдаьлар экономически лоархIаме йола СССР дуккха районаш дIалувца, хIаьта из бахьан долаш кIезигьелар промышленностен юрта боахамен торонаш.

Массехк бутт балалехьа фронт гаргахьчача моттигашкара СССР малхбоалехьарча районашка дIайихьар 1300 совгIа йоккха промышленни предприяти, дIабигар миллионаш нах, шоай юртбоахама машинаши доахана Iулаши а а тIехьа дIакхолхайир дуккха колхозаши совхозаши. Аьлча кхоачам ба, иззал дукха мухь дIаозара 1.5 миллион гаргга вагон оттаяь хилар. ДIайихьача предприятеех дукхагIа яраш кердача моттигашка хьал а яь, лоаццача хана болх бе йолаялийтар.

Iалаьмате сихача темпашца кхыча наькъа тIа яьккхар еррига промышленность. ХьалхагIа машара продукци арахецаш хиннача заводашка вIаштIехьдаьккхар цхьатара танкаш, артиллерийски йоккхий топаш, минометаш, автоматаш, танкашта етта топаш, боеприпасаш арахецилга. ДукхагIа арахеца доладир авиационни бензини доагора кхы а толашагIа дола тайпаши. Яйгачеи кхачани промышленноста предприятеш эскаран флотаи обмундировани а кхачан продукташ а арахеца йолаелар. Керда хьайир тIема промышленноста предприятеш.

ТIемо дIадехарашкеи цунна эшарашкеи хьежжа кхыча наькъа тIа боахар юрта боахам а. Немецко-фашистски бIунаша мехка Малхбузени Къулбехьени лоархIамегIара юртбоахама районаш ханна дIалувцарца дувзаденна карара даьнна Iалаьмате дукха рузкъа юхаметтаоттадар духьа малхбоален районашка дикка дукхагIа дIадийра ялаташ. Белггалара толамаш даьхар укхаза колхозаша хьайбай боахама даькъе а.

Цунах дицдалийта мегаргдац, экономика тIема наькъа тIа йоаккхаш хувцилга къахьегалургдолаш болча нахах дукхагIа бараш промышленностен юрта боахамерен фронте бахача хьалашка, кхерам тIабоагIаш йолча городашта гонахьа оборонительни гIираш хьалдеш эзараш нах болча хана чакхдаккха дийза хилар. Царна меттел станокашта хьалхашка дIаувттар, кхашка арабувлар цар дай, нохной, истий, бераш.

ЦIеча Эскаро немецко-фашистски захватчикашта духьала лоаттабаьча турпалерча къовсамо, деналли къонахчали долаш моастагIчоа яьча духьалено йиш хилийтар чIоагIа эшаш йола еза ха кхое, мехка производительни низаш хувца, котало яккхара материальни база хьае.

ТIема промышленноста дуккхача предприятеша 1942 шера июль бетта хьайора 1941 шера июнь бетта еш хинначул дуккха а дукхагIа продукци. 1943 шера советски промышленносто арахецаш хинна еррига продукци 1942 шера арахецаш хинначул 17 процент дукхагIа яр, 1944 шера кхы а дукхагIа дегIаенаяр промышленности юрта боахами. Доккхий толамаш даьхар моастагIчун оккупацех мукъаьлхача районий халкъа боахам юхаметтаоттабеш. Хала а хIалаквеш а бола тIом беш кхо шу даьккхачул тIехьагIа ший торонаш кхоачаянзар мехко. Кхыча бесса, цун низ нхаьчар ЦIеча Эскара мельош а цахеддаш а герз, техника, боеприпасаш, доагор, обмундировани, кхача хилийта.

Турпале къахьегар советски наха фронта мел эшар Iалаш а деш. ДегIаухаши шерлуши бар хIара дийнахьа шишша, кхоккха, йиъ-йиъ а кхы совгIа а нормаш кхоачашъеш хиннача новаторий дуккхача станокаш тIа болх берий болам, тылера гварди аьнна халкъо нийса цIи тиллача фронтовой бригадай болам. Белггала деррига халкъ чулоацаш яьржар социалистически яхь. Дуккхача промышленни предприятешка гIолла чакхдаьлар «Задани Iайха кхоачашъьяце — цIа ма гIо!», «Iайха дош деннадале — кхоачашде!» яха лозунгаш.

Буа дув санна дек Кузнецки бассейна болхлой письмо тIара дешаш: «...Кер чухь дог мел деттaлуча хана, тха кулгаш чIоагIа мел долча хана, — яздора цар, — оаха болх бергба гвардейски деналца, цIаккха а хьинар лох ца долийташ, тхоай низи хьаькъали дIа мел кхоач. Шоаш биача дувнна тIехьара са хьалдаллалца тешаме бола Цlеча Эскара бIухой санна, алхха дIахьалхашкахьа мара, алхха коталонга мара ухаргбац Кузбасса къахьегамхой».

Тыле дика къахьийгар вай кагирхоша, Даьхе дукха езаши цунна мутIахьа болаши шоаш хилар хьа а хьокхаш. ТIом лаьттача цу бирсача деношка шоай йоккха патриотизм хьахьекхар советски кхалнаха. Царех эзараш бараш тIом болабеннача юххье а тIехьа фронте а баха, лора, медсестрай, санитарка балхаш деш бар. Шоай са ца кходеш къахьегар кхалнаха. Массанахьа а, эскаре бахача маIача наьха когаметта дIаотта безача метте, болх беш кхалнах бар. Юрта боахаме керттера низ уж бар.

Эзараш а эзараш а болча совег-сни наха шоай хьаьналча къахьегамца Iоадаь ахчаш шоай лоIамах халкъа оборона фонде дIачутелар. Бахача наха Цlеча Эскара даьча цу новкъостало йиш хилийтар кхы тIа а цунна бIаьш керда танкаш, самолеташ, йоккхий топаш яла.

Ший эскар чIоагIде, цун тIема низ совбаккха безам хиларо советски тыле хьахилийтар керда патриотически болам — шоай лоIамера соединенеш вIашагIйохкар. Царна эша герз, обмундировани, снаряжени планал совгIа а шоай чотах а кийчйора къахьегамхоша. Масала, Урала къахьегамхоша вIашагIъеллар ший лоIамера танкови корпус. Цу корпусе бIухочун ночах боаллача чопилгигара денз низ болча танкага кхаччалца — йолла хIама уральцаша балха ха чакхъьяннaчул тIехьагIа, планови фронтовой заданел совгIа, шоаш гулдаьча ахчах хьаь яр. СибарегIей къахьегамхоша вIашагIъеллар, масала, къаьстта стрелкови Сибирски корпус, из а иштта майра тIом бара хиланза ярг мел йоацача хIаманца кийчйир.

Тылерча къахьегамхошеи тIемахошеи шоайла дIа-хьа даим каьхаташ ухийтар. Фронте дIаухийтача каьхаташа эскара моральни уйла чIоагIйора, майрали турпалали совйоахар. ЧIоагIа дог ураувттадора советски республикай халкъаша шоай тIемахошка-мехкахошка кхахьийтача каьхаташа. Цу каьхаташ тIа даим белгалдоахар сийлахь-доккхача эрсий халкъацареи мехкарча кхыча халкъашцареи дохаргдоаца доттагIал, социалистически Даьхенцареи из лораерашцареи боарам боацаш боккха безам. Каьхатапца цхьана фронте кхухьийтар совгIаташ, цIен-моттиг, дезал, халкъ дагадохийташ мел йола хIамаш. Шоай аргIанна тIемахоша фронтера тыле а ухийтар каьхаташ. Фронтовикий письмош дуккхаза дувцаш хулар болхлойи колхозхойн митингашка а собранешка а.

Советски транспортни система цIенхашттарча тохкаме эзар тIемо. ФуннагIа даь а цун болх толхабе гIертар моастагIа. ЛоархIамегIарча машиннаькъа узлашкеи станцешкеи бомбаш чуеттар немецко-фашистски авиаце, цу даькъе фронт латтачара тоъал гаьна ядараштa а. Цхьабакъда, поездаш нагахь йисацар ца лелаш. Цу тIа а, тIом латтача хана дIа-юха кхухьа мухьаш даим дукхагIа хулар, фронта юхерча наькъашкара гIулакхаш чоалханегIа хулаш лаьттадале а: тIехьашка вувлача моастагIчо, советски бIуний наступлени юхасоцае дагахьа, бохабора навкъа боахам, тIаьш, сигнализаци, кхыдола гIирсаш. Цхьабакъда, цо лийрхIар кхоачашхиланзар.

Толаме лелар дохадаь гIирсаш юхаметтаоттадара балхаш, хIаьта цар темпаш шерагара шерага лакхагIа а хулар. ТIом латтача хана беррига а юхаметтаоттабаьр моастагIчо бохабаь 80 эзар километр совгIа никъ бар, 15 гаргга тIий дар.

ТIеххьарча машиннаькъа станцешкара бIунашта эшаш йола материальни средстваш дукхагIча даькъе автомобильни транспортаца тIаозаш яр. Шоай са ца кходеш къахьегар автомобилисташа, речникаша, моряккаша, граждански авиаце летчикаша.

ТIом лаьттача хана советски тылерча наха кхоалагIча рейха гIаьрахой полчищаш эша а яь котало яккхара мел даьча хIамай тахан мах беча хана тIех ца доаккхаш ала йиш йолаш да: белггала дерригача халкъа деналера гIулакх дар из.

(АПН).

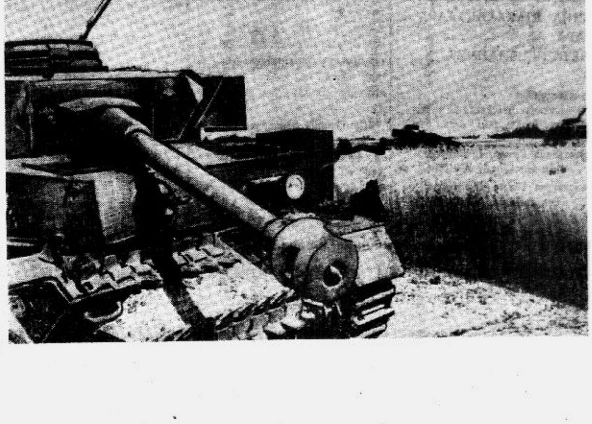

Сурта тIа: 1944 шу. Советски Эскаро тIехьара тIалоаттабеча нийо, тIом хиннача аренашка йохаяь тIема техникеи тIема гIирсаши латаш, Малхбузехьа тIехьашка бувлар фашистски гIаьрахой.

ТАСС фотохроника.

МАЙНА ХЬАЛХАРЧА ВАХТЕ

Майна хьалхара социалистически яхь йолайла «Грознефть» объединене Грозненски ремонтно-механически завода коллектив хьал а доладш, «Горскнефть» НПУ коммунистически къахьегама промысла мехкдаьттахоша апрель бохалуш кхоачашдаьа семилетка чаххьоьлча шера Дальхьена планал совгIа эзараш тоннаш мехкдаьтта [illegible] доп. Газ планал совгIа [illegible] эзараш тоннаш. 1 процент [illegible] къахьегама оасарле. ЦхьоалагIча квартале мехкдаьттен гази лакхара дIабода мах 8,7 процента лаьтта тIехьа хи низ тIаьтайтарга шоай дIабода мах 9,5 процента лохбара чотах 37 шера [illegible] ахча кхоадаь. 1964 шера апреле дахьахчаул шозза дукхагIа хинна ю Iеш мехкдаьтта доаккха промысла шу шера цу бетта.

Доакха денал хьайоттa къахьийна Дальхьена планал совгIа массехк эзар тонна мехкдаьтта денхача, къена специалист-инженер К. Ю. Газиева керте латтача Iальи-Юртарча мехкдаьттахой коллектово. Цига къахьегамал план кхоачашъяр чIоагIта хьалхарча оператораша нв. Лукченка, Генадова, Уматгириева, Салова, Исраилова, къахбарша. ЦхьоалагIча квартале дика хьайар план 107,9 процент кхоачашъяьа, хьаьна специалист-рационализатор нов. А. Б. Дворовинова керте латтача мехкдаьтта доаккха промысла шоллагIча бригадо а. Хьалха [illegible] мехкдаьтта [illegible] продукт (духха хьаьна-парафинисти фракций йоаккхаш дола мехкдаьтта) тела кIоарга-насосанца мехкдаьтта доакхаш бригада а. Царна керте латт бетта план тIехьхоачашъяь болча мастераш А. П. Чурилов, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьара Совета депутат А. В. Лунин.

Мехкдаьтта доахараьца яхь лоаттаьйта квартальни плана тIеккхоачашъяь [illegible] Лукьянов, Пальчак, Мимулов керте латтача скважинашта лаьтта кIалха ремонт еча бригадаша а.

1-ча квартале дика болх беш хилар [illegible] рационализаторий а. 22 эзар сом экономически эффект хургйолаш лаьттаи йола 12 рационализаторски предложени юкъейлхар. Промыслово дикахал ду А. Д. Дворовчикова, А. А. Ганиева, К. Ю. Газиева, Хамидова, Басханова, кхычар кулгалдеча новаторски-[illegible] бригадех.

Горагорски мехкдаьттахоша [illegible] долча социалистически [illegible] керда [illegible]: мехкдаьтта лакхкара 4 бетта задане тIехкхоачаи яь, плана совгIа эзараш тоннаш мехкдаьтта дала; 4 бетта йола еррига технико-экономически [illegible] программа 0,5 процент тIехьхоачашъе; эксплуатаце скважинаш методий чотах 1965 шера итташ эзараш тоннаш мехкдаьтта доахаргья; скважинашта лаьтта кIалха ремонт [illegible] 106 процент кхоачашъе; мехкдаьтта промысле болх берех [illegible] рационализаторий хулгIа Iалашде. Уж балхаш хIанз дика кхоачашдеш да.

Г. ГАБАЕВ,
«Горагорскнефть» мехкдаьтта промысла заведующи.

КПСС ЦК Пленума решенеш—вахаре!

ХЬИНАР АЙДЕННА

Хьалха яьннайле а укх шера санна ена бIаьстий «Гудермесский» яхача совхоза кхаш леладераштеи хьайбаш леладераштеи дага ца йоагIа дукха ха я. Республика кхыча районашка а санна, укхаза а дукха денош дIаихар кхаьлаи дохк доаллаши. Лалла дадача лоамашкарча шаьрача моттигашка тIаухар дикъа дохк, кIезига хилацар догIаш а лоа а делха денош.

Совхоза кхаш леладераша тIагIертта чIоагIа хьийга къа довнзар — ка маьхал а йоалаш, массехк дийнахьа лакхача агротехнически боараме чакхдаьлар бIаьстан юххье юэш йола культураш дIаювлга. Шекара свеклайи бобови культурайи ги дIадийнад дика культиваци яьчеи удобренешца хьаьндаьчеи лаьтта.

Совхозо укх шера гурахьа мел беркатера хьувкъам чуэцаргба ха хала-м да, цхьабакъда дIайийна культураш цхьоаггIа дика тIаьнна хиларо уж хьувкъаргхиларах тешаву.

— Укх шерара бIаьсти, — йоах совхоза партийни организаце секретара заместителa Федор Кузьмич Барыша, — юрта боахаме къаьстта а белгалйоалаш я. КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша йоккхий перспективаш хьайийлай тхона хьалхашка. ЧIоагIа айденнад боахама коллектива къахьегама хьинар. Боахам лелабара, ялат, технически культураш, хьайбай продукци а дукхагIа яхара йола шерра торонаш хьайийлай.

Федор Кузьмича дешаш бакъдолга хьахьокха санна совхоза директора нов. Белашова йоах: «Совхоза специалисташцеи плановикашцеи цхьана оаха лаьрхIад юртбоахама продуктаех пачхьалкхено тела маьхаш лакхдарах а материальни хьашт долаш хилийтара хьакъехьа чакхдоахача кхыцолча гIулакхех а совхоза кхоачаргдар фуд. Юхьанца оаха даьча лоархIамашка диллача, ткъо эзар сома пайда хургба совхоза. Цо торо хулийтаргья боахама экономика айе а коллектива хIара саг материальни хьаштдолаш хилар хоадамболлаш чIоагIа лакхде а».

— Махеталаш, — йоах, вела а къежаш, Федор Кузьмича, — алхха тхоашта боалаш бола пайда лерхIилга мара кхы хIама дагадоагIаш тхо дац, аьле, оаха массане а дика кхетаду партеи правительстваи еча йоакхонна жоп далара мел йоккха бехктокхам тхоашта тIабож.

...Хьалха партком̆ои производственни управленеи приказаш телар, кхы хьем боацаш чехка фунаьхкдаьр дIае долале, фунаьхкдаьча тайпара вIаштIехьъяккха хIамаш дIаювча лаьттай структура, аьле. ХIанз из долаш дац, гIулакх чакхдаккхара эшац лакхехьара телефонаш ентилга. Совхоза кулгалхошеи специалисташеи, балха тIа даьха земаш долаш болча кхаш леладерашца цхьана шоаш оттаю хIамаш дIаера структура, малагIа культураш мичахьа дIаеза къоастаю. Совхоза болхлошта цу тайпара йола бокъо еннай КПСС ЦК мартовски Пленумо. ХIаьта нах шоашта хьалхашка латта бехктокхамера декхараш махулла дикагIа кхоачашде гIерташ а ба.

Дукхача а шерашка цIенхашттa тIехьабусаш бар хьайбай боахам, шура кIезига йохкар пачхьалкхенга, дукха дIалацар хьайбай продукташ. Из деррига а кхоачамболлаш доакъараш ца хилар бахьан долаш дар. Цудухьа хIанз совхозе йийнай, хьайбай продукци йоаккхилга хоадамболлаш лакхдара доакъара лаьрхIа 260 гектара тIа люцернеи 100 гектара тIа шекара соргеи. Теркалде доагIаш да цхьан шереи дукххача шерашкеи хулаш йола баьцаш дIаюв лаьтташ дукхагIа хилийтаро ялат чудара боарам лохбеш ца хилар. Баьцаш дIайийнай хьалха пайда а ца эцаш, эрий даьдача лаьташка.

КПСС ЦК мартовски Пленумо юртбоахама производства къахьегамхошта хьалхашка круташ йоаха культураш дIаювш дола лаьтташ дукхагIа хилийтара декхар оттадаь хилар теркал а деш, совхоза коллективо укх шера 100 гектара тIа дуга кхеде лаьрхIад. ХьатIадоагIача шера кхы а дукхагIа дIадувргда из.

Балхаш сихденнача укх деношка кхашкеи фермашкеи хул совхоза берригa кулгалхойи специалисташи. Уж производства дух тIа бувл, наьха болх дикагIча тайпара вIаштIехьбоах, царца беседаш ю, лекцеш еш. Цхьабакъда, беседайи лекцейи дукхалга-кIезигалга дилла беш бац боахама кулгалхой балха мах. Из мах бу цу балхах практически хьакулаташка хьежжа.

Фуд КПСС ЦК Пленум хинначул тIехьагIа хувцаденнар? Хьинар лакхденнад хIара коммуниста, еррига торонех бизза пайда эца гIерт. Иштта, масала, Iа йистедоаллаш, шоллагIча отделенерча шурий-товарни ферме хала хьал эттадар. Совхоза зоотехник нов. Сайдулаев МТФ бригадираца нов. Амирхановца цхьана кхоачамбоацарий дух тIа баьлар, тIаккха уж дIадахара дола наькъаш белгал а дир. Цунга хьежжа тоабир ферма болх. «Доакъар хьалха хиннар санна да, бакъда из хIанз, кхо а деш, шура дукхагIа хулийтача стимуляторашца цхьана тел», — йоах зоотехника.

Деррига а тIадилла декхар дизза кхоачашдар, дог цIена долаш болх бар да. ХIанз ферма болхлоша хьокхамера порядок оттаяь хьайбаш чудоахкача моттигашка, царна дикагIа Iунал де болабеннаб уж.

Бригадаш отделеней а фермай а коммунисташа шерра доаржадаьд КПСС ЦК Пленума решенеш дIайовзийтилга. Фермашка, бригадашка, механизированни звенояшка а ухаш наха дIайовзийт парте ЦК Пленума решенеш. Производства деррига доакъош айдара тIехьа лоаттабеча къовсама юстара латтaш къахьегамхо вац совхозе. Дика агитатораш ба 2-ча отделене управляющи коммунист Дашаев Нурди, — 1-ча отделенера агроном Молостов, цIи хеза вола механизатор республика Лакхехьарча Совета депутат Стойчев Иван Федотович, зоотехник Сайдулаев.

Белгалдаккха дезаш да, КПСС ЦК мартовски Пленума решенешта ю пропаганда юххьанца денз хIара коллектива декхарашца ювзайоллийташ хилар. Иштта, 1-ча отделене управляющи волча Эдисултанов Ширване яьча «Вай отделенешин шурий-товарни ферме» яхача беседага ладийгIарий чIоагIа деташ ураоттадир. 1-ча отделене болхлошта дика чулоацам бола лекци йийшар агронома Илья Петрович Молостова.

Шоай дикача гIулакхашца де дезараш белгалдахарца жоп тел совхоза къахьегамхоша партеи правительстваи еш йолча йоакхонна. Лакхлуш латт хьакхарч делаеча фермашкарча хьакхарчашта тIадетталу дозал, хIаьта шурий-товарни фермашка хьайбаша телаш йолча шурий дукхал хоадамболлаш айлуш йоагIа, укх шерарча хьувкъама дика а чIоагIа а йола лард еллай. Шоашта хьалхашка оттадаь декхараш сийленца кхоачашданза Iерг ца хилара уйлаш чIоагIа чуесса ба тахан совхоза къахьегамхой.

М. АУШЕВ.

Кхоачамбоацараш сиха дIадаха

Наурски района партийно-пачхьалкхен тIахьожама комитет апрель бетта хьежар КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш мишта кхоачашъю. Цунна гучадаьлар «Россия» яхача колхозе из гIулакх во латташ хилар (председатель Демченко, парторганизаце секретарь Григоренко).

Колхоза керттерча агронома А. Г. Пенькова дувцачуйга ладийгIача хьажкIаш дика хьувкъаяра мел эшар Iалащдаь даьннад. 1965 шера дIае еза цар 1520 гектар хьажкIаш, уж ерригаш а зиба тIа юргья. ХьажкIаш лелаергйола 8 механизированни звено вIашагIъеллай, уж эшача техникаца Iалашъяьй, долаш да цу дерригача лаьтта дIаде дика кийчдаь хьажкIий фу. Цхьабакъда, колхоза правлене а цун керттерча агрономо а лакха хьувкъам баккхара де деза керттердар дицдалийтад — хьажкIаш юргйолча лаьтта хий диллар. Колхозе долаш да хий дехка 1400 гектар лаьтта, кийчваьв 23 поливальщик, цу гIулакха эша техника йолаш я. Бакъда, хIанзалца цхьанна а гектара тIа хий дилладац, поливальщикашка тайп-тайпара балхаш дайт. ХIаьта хьажкIаш ювш дола кхаш хий ца диллача уж дика хьувкъае йиш хургйоацача аренашка да. Колхоза правленена хет укх шера дукхха лоа диллад цу кхашка, цудухьа хий дилла дезаргдац аьнна.

Формана леладу колхозе органически удобренеех пайда эцара гIулакх а. Отчеташка хьежача Iан замалахь кхашка диллад 2500 тонн кхо. ХIаьта мишта пайда эц цох? ШоллагIча бригада (бригадир Дежин, агроном Ляпина) 100 гектар хулача лаьтта 1000 тонн кхо диллад, кхо дIа-юха доаржадергаца кхай тIа дIанийсдаьд из, тIаккха талмастта макха баьккхаб. Оахама тIаулл кхо михо докъа а деш, цунах мел йоалла пайдане хIама дIайоал. ХIаьта кулгалхоша вIалла уйла яц цу гIулакха.

Кхы а вогIа латт гIулакх цу боахама кхоалагIча бригаде (бригадир Гренев, агроном Ляпин), Iай кхашка дIадихьа кхо 2—3 тонн хула кучкаш а яь дIаоттадаьдар, хIаьта бIаьсти бульдозерца дIадоаржадир из. Хетаргахьа колхоза специалисташа кхашка удобренеш ехк формана сводка тIа дIаяздар духьа.

Минеральни удобренеш доал ца деш лелаю боахаме. КхоалагIча бригада кхай тIа дена тракторни прицеп хула калийни тух гув а баь латт.

Наурски района партийно-пачхьалкхен тIахьожама комитето колхоза кулгалхошка цIенхаштта дIахайтад уж гIулакхаш ла йиш йоацаш хилар а укх гаргарча хана цу хьакъехьа йизза порядок оттае езилга а.

А. СМОНАРЬ,
Наурски района партийно-пачхьалкхен тIахьожама комитета председатель.

БАЛХАШ СИХЛУШ ЛАТТ

Iалаха шу дика хиланзар Грозненски района «Горячеисточненский» совхоза хьайбаш леладераштa. Шусовхоза яккхара, из пачхьалкхенга йохкара план гаьнна кхоачаш ца еш бисар уж. Семилетка тIеххьарча шера цу тайпарча хьале болх бе безам бовлаш бацар скотникаши доярками. Болх тIехьабисара бахьанаш техкар цар. Хьайбашта де а ховш гIулакх деш ца хилар гучадаьлар. Цун керттера бахьан леттIа опыт йолаш а болх бовзаш а боаца къона доярка фермашка болх беш хилар да. Зоотехнически курсаш хьайийлар. Цига доярками скотникашек Iомайир къахьегамеи хьайбашта гIулакх дарен дикагIйола методаш. Опыт йолча хьайбаш леладераша шоай балха методех лаьца дийцар цу курсашка. Дика пайда бир цо боахама. ДоахандикагIа гIулакх а деш доккхий толамаш даха болабелар доярками. Кердача шера хьалхарча деношка а денз шура чIоагIа тIаеттаяле йолаелар ферме. Нагахьа санна соакка юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара йоаккха шура 4—4,5 килограмм хиннаяле хIанз, хIара Iаттагара йоаккха шура 2 килограмм тIакхийтIай.

Хьайбаш лерттIа кхоабилга а вIаштIехьдаьккхад боахаме. Рационах доагтIача тайпара доаханна доакъар дехкий хьежар доярками скотникашии. ХIанз хIара Iатта лу 35 килограмм силос, 5—6 килограмм мукх, 3—4 килограмм гороха ча. ХIаьта хIара яьккхача шурий килограммах лоархIаш 200 грамм концентраташ а тел доаханна.

— Доакъара лерттIа кхомбара чIоагIа уйла тIайохийт оаха йоах, — скотника Балаев Iимрана.

Дог гIоздоалаш да цу деррингех хьахиннараш. Квартальни план 145 процент кхоачашъяьй совхоза хьайбаш леладераша. ТIехника да гIулакхаш хIанз а. ХIара Iаттагара дийнахьи буси 7,5—8 килограмм йоаккх шура. ХIаьта дикагIболча доярками Асхабова АсмаIа, Абубакарова Шимас, Косумова Маккас 9 килограмм лаккъяьй из показатель.

Шура йоаккхилга дегIадара чIоагIа накъаьлар социалистически гIа яхь. КПСС ЦК мартовски Пленума жоп луш кхы а дикагIа къахьега лаьрхIад совхоза хьайбаш леладераша. Май сийна йолча вахте а этта хоадамболлаш дола декхараш тIаийцад хIара доярка.

ХIара итт ди массаза доал ю карагIадаьннарий итогаш, хIаьта коталo яьккхараша Ще вымпелаш а тел.

Ю. ВОЛОГИН.

Планал дукхагIа

Мехкдаьттеи гази яккхара йола квартальни план тIеххкхоачашъяьй «Старогрознефть» мехкдаьтта промыслови управлене цхьоалагIча промысла мехкдаьттахоша а л х х а цхьан март бетта яьхай цар планал совгIа бIаьш тоннаш мехкдаьттаи бIаьш эзараш кубометраш газеи. Социалистически яхье хьалха латт Кострыря Василий керте вола цхьоалагIча участка коллектив — март бетта план 5 процент тIеххкхоачашъяьй цо. Къаьнарча скважинай фонда чура бетта планал совгIа даьккхад итташ тоннаш мехкдаьтта. Укх тIеххьарча ханналца деррига а 500 килограмм мара мехкдаьтта лацар № 634 йолча скважино дейнеи бийсанеи. Мехкдаьтта доаллача тIерча тIоанашка цIаькха бурув тоха лаьрхIар мехкдаьттахоша, хIаьта из технологически мероприяти бахьан долаш хIара денней бийсанней 9 тонн дукхагIа даха доладелар мехкдаьтта.

Дика къахьег коммуниста Хачатуров Рафаэла кулгалдеча Хаян-Кертерча участка коллективо а. Тохкама кIоарга бурув деттача Старогрозненски конторерча бурув деттача мастера Крамора Гаврила бригадо бурув теха яьккха, кIедж етташ дукха мехкдаьтта тела, Хаян-Кертера № 34 йола скважина караерзаеш ба уж хIанз. 3600 метр кIоаргачара низ болаш мехкдаьтта кIедж техар цу скважино.

Къахьегама овсарле лакха йолаш болх бу мехкдаьтта доахача операторашa Товсултанов Рамзана, Леонтьева Зинидас, Родин Михаила, Мурадян Николая, Гашин Михаила, Гурей Федора, Трудков Николая, кхычар.

ХIанз а планал совгIа доаккхаш латт мехкдаьтта.

А. ТИЩЕНКО.

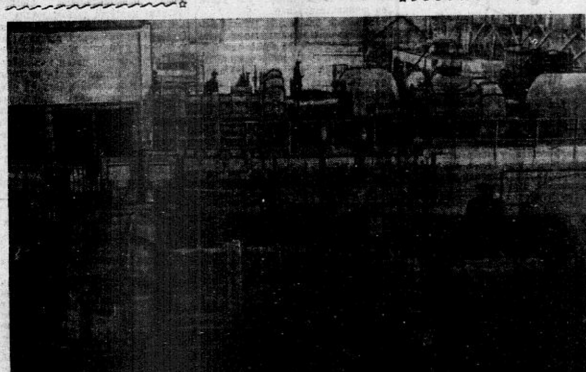

Небит-Даг яхача городе, Туркмене мехкдаьттаи газовни промышленноста центре, газотурбинни электростанце хьалхара агрегат опытно-промышленни эксплуатаци еш я. Конструктивни хьаярга диллача Советски Союзе уникальни лоархIаш я из. 350 тонн совгIа дозал долаш я турбина. Агрегата вал 26 метр бIаьха ба. ХIаьта минута кхо эзар го а боаккх цо. Турбина керттерча образеца комплексни тохкамаш даьчул тIехьагIа, серийни хьисапе арахеца йолалургья уж.

Электростанце оттаь хьалхара газотурбоагрегат В. И. Ленина цIерахча Невски машинашъеча заводе хьаьй. ХIанзле а дийнахьи буси 180—190 эзар киловатт-сахьат электроэнерги йоакхх цо. Бакъда, из яьккха-м Iергьяц цунца.

Турбина чоалхане йоацаши экономичнеи я. Цхьан пульта тIара йолаялийта а, соцае а, йоаггIаш йола балха режим оттае а йиш я цун.

Шоаш хьайоаккхача электроэнергех 10 процент шоашта эшача йоаю Iанарца болх беча турбинай электростанцеша. Iы яккха а агрегаташ шелъе а кхоачам хиллал хий долча мара хьал а яц уж электростанцеш. Газотурбинни ГРЭС-о ше хьаяьккхача электроэнергех 3 процент гаргга мара йоаяц шийна эшача, хIаьта хий Iанарца болх беча турбинай электростанцечул шоззен ахаззен кIезигагIа доаду. Цудухьа хиш кIезига долча районашка а болх булургболаш я уж. Цул совгIа газотурбинни электростанце доагор хьатIакхахьа ца дезаш, газопровода чу гIолла ше хьачуух газ. Из газ хьаух станцерча электроэнергеца болх беш йолча мехкдаьтта промыслашкара.

Еррига газотрубоагрегат болх бе йолаелча Небит-Дагски ГРЭС-о хIара шера итташ миллионаш киловатт-сахьаташ электроэнерги йоахаргья. Цо ток лургья республика промышленни предприятештен юрта боахаман.

Василий ЧУЛКОВ.

СУРТА ТIА: газови турбина.
Л. Носова сурт.

(АПН).

ТАIАЗАРА КIАЛХАРБАРГБАЦ ЗУЛАМХОЙ!

Тхьо шу хьалхагIа тIем тIа яьлар тIеххьара топ... Сийлахьйоккхача коталонца чакхбаьлар фашизмаца лоаттабаь тIом. Цхьабакъда, мишта дицлургда гитлеровски палачаша даь акха зуламаш! Цар яIан тIа латт миллионаш болча, цхьанна а хIаманна бехке болча, Бухенвальдеи Освенцимеи боацача даькъаза баьхача, крематорей пишкашка боагабаьча наьха цIий. Уж бар лаьттан букъа тIара юрташ Iошаьрьяьраш а маьрша городаш йохаяьраш а, эзараш а эзараш а бола кхалнах, боккхий нах, бераш топаш етташ боабаьраш, шоаш лийца чубехкараш газовни камерашкеи душегубкашкеи къиза боабаьраш. ХIаьта а, сагален нийсача кхелен ерригача нормашта духьала доллашехьа а хIанз ФРГ правительство гIерт «ха гаьнаяьннай» яхаш бахьан а доахаш нацистски зуламхошта тIаьхувлга соцаде.

Цхьабакъда, фашистски набахтенашка баьхнача тутмакхаша яльха ца Iеш, дунен тIа дог цхьалха мел долча наха а йоккхача эгIазлонца йоах: а! Шоашта доаггIа таIазар дахьа деза палачаша, чIир ца лехаш кIалхар балийта йиш яц нах боабаьраш. Дукххача мехкий общественносто хаьдда протест лу реакции милитаризма низаши гитлеровски мракобесаш кIалхарбаха гIертара духьал.

Доккхий да гитлеровций зуламаш, цхьабакъда, царел зIамагIа дац е кIаьдагIа а дац шийн халкъ, Даьхе, ехкарий, моастагIчунгахьа баьннарий гIуланхаш. Миллионаш болча советски наха шоай вахар ца кходеш тIом баьб вай Даймохи бахьан долаш, турпален гIулакхаш гойта. ХIаьта а мехка хала сахьат тIаккхаьчача хана корайнр шоаш кхаьба шоай хьамсара лаьтта диц а даь, шоай вежарашта духьал герз дийттача гоамача къотIай, дIахаьдарий эсала, зIамига мара йоаца гурматилг.

Тахан са цIераш яха безам бар хьалха Нохч-ГIалгIай мехка баьхача шоай Даьхе ехкарий. Уж нах хIанз вайна гаьна а хийрача мехкара маькх юаш а ба. Уж шоаш мабарра хьагучабаьхаб дукххача документаша, цар леладаь акха гIулакхаш бIаргагуш а тешал увттaш а хиннарий лоткъамаша, хIаьта царна эггара бирсагIа дола таIазар де а доагIа.

Цу тайпара палач а аькха а хинна хиннад Аьлти - Юрта вавха Мальсагов Сосаркъа яхар. Сосаркъа моастагIашкахьа ваьннав, хIаьта царна из гаргагIа вайзачул тIехьагIа хайра мотт хьакха кийча из хилар. С. Мальсагов, обер-лейтенанта чинага а кхаьча, фашистски карательни ротана команда еш хиннав. Сенна дувцаргда из, моллагIа волча немцечоа а луш хиннадац гитлеровцаша иштал доккха чин. Советски наьха къиза моастагIа вола Сосаркъа хиннав партизанаштеи маьрша бахача нахаи духьаларча дукххача карательни операцешта керте латташ. А, хIанз Англе ваха из кIалхара воалалургвац ше даьча зуламашта хьалхарча бехктокхама. Гучадаьнна хIамаш бакъ а да нийса а да. ХIаьта царех цхьадараш ераш да.

1943-ча шера 8 декабре Мальсагов Сосаркъий приказах фу ала хIама ца дуташ йоагаяь дIаяьккхар Кировоградски областа Александровски районера Сосновка яха юрт. Цул тIехьагIа а йоагаш дуккха ха яьккхар цIераша... Тебе ца могаш белхар жерой. делхар бой хинна диса бераш: шовзткъа совгIа саг вийнавар нах боабераша Сосновке. Цул тIехьагIа дукха ха ялалехьа Сосаркъас юха а цIийца цIийдир шийн кулгаш. Цун распоряженех Ивановка яха юрт йоагайир салташа. Фашистски командоване совгIата ши медаль елар С. Мальсаговна. ТIаккха таIазара кIалхардала йиш йий цу бIижа!

Хомула Семен Иванович... ТIом хьалехьа «Грознефтестрой» яхача тресте болх беш хиннараштa дагавоагIаш хила мег хабара шаьра воацаш, башха зе луш ца хинна саг — нормировщик. Нагахьа санна дагавоагIе, дIаховлда царна, из массапена а гоамвала мегаргволаши цо даьча бIехача зуламашта цунцара чIир леха мегаргйолаши саг хилар. Из ва из, Семен Хомула, 1941-ча шера гитлеровцаш болча чуогта вахар. 1943-ча шера бIаьстанга кхаччалца полице начальника заместитель волаш гIулакх дир цо Николаевски областа Трикратное яхача станце. Ищенко санна лехар цо советски патриоташ, мотт беттар царна шийна тIабехкарашка. Цун беза бий цкъа биттта Iанзар лийца боахкараштa. Хомулас баьча меттах лийца а лийца, топаш теха боабир дай воIи П. Г. Негруца а А. П. Негруца а. Воарам боацаш вай Даьхенна мутIахьа хинна нах. Шоай Iуно хьийгача къин мах бир фашисташа г. Вознесенске (цигга, Николаевщине) полице начальникалла из хьожаварца. Адама сибатехьарча цу берзо «боабанзар шийх бенна тешам». Цо дакъа лаьцад кховзткъе шиъ партизан лоацачеи топаш теха вувчеи. ХIанз США вахаш ва из.

...ГихтIа ва а ваьв хьала а кхийнав, Умаров Iади. Цун ханара нах хIанз шоаш баьча юрта бахаш а къахьегаш а ба, иразерча вахарах дог гIоздаьнна ба. ХIаьта Умаров Iади — океанал дехьа США. Белгтала да, шийн лоIаме фашистащца гIулакхе а ваха цар карательни рота командиралла хьожаваьр из вар. Нохч-ГIалгIайченна юххе, Моздока районе, Советски Эскара духьала тIом бир цо. ТIаккха цо дакъа лаьцар Украине хиннача къизача гIулакхашкеи дукхха нах боабечеи. Шийн салташца цхьана массехк итташ бола советски гражданаш топаш йийтта боабир цо Кировоградски областерча Каменка яхача юрта. Фашистски командоване шозза совгIат деннад Умаровна.

Нохч-ГIалгIай республике баха Хомулай, Мальсагова, Умарова гаргара нах — уж тешаме советски нах, къахьегамхой, керда вахар хьалдераш ба. Уж вIалла а бехке бац шоай халкъ дехкараша даьча зуламашта. Ши-шегIа кхетадеш да, вай мехкахой болча вокхарна санна царна а уж патриотий — бакъдола гIулакх бахьан долаш къовсам лоаттабаьрий а, хIаьта иштта оарц доацача бериии цар ноанойи а цIийла шоай кулгаш бIехдаьраш гоама хилар.

Вай республикера итташ эзараш тешаме къонгаш шоай са ца кходеш летаб массе а фронте. Царех дукххабараш берригача мехка бовз. Цудухьа дукхагIа а гоама да вайна дIахаьдарий зуламера гIулакхаш, цудухьа чIоагIагIа дIахкайкаду вай, шоай халкъ дехкараша, берригача нацистски зуламхоша а санна, таIазар дахьа дезаш хилар. Къахетам бац палачашта! Нах боабераш Бонной океанал дехьарча цар гадоахарашей мелла чIоагIа лорабойя а, царцара чIир лехаргья.

В. АРГУНОВ.

ТРАКТОРИСТАГАРА АГРОНОМАГА КХАЧЧАЛЦА

Хьамина дагадоагIа кIаьй волаш ше мел чIоагIа уйла тIаерзайийя тертхалдора трактораша ду таташ, автомашиний сигналаш.

Ше школе деша вагIача хана шийн новкъостанца каст-каста кхаша уха из, цига болх беш йолча юртбоахама машинашка хьежар дуъа. Из сакъердам къаьстта а чIоагIа хулар цунна арений кемаша — комбайнаша беча балхага хьежача хана. Цар из пеш а воахар, гIад а кхувлар.

Юртарча вахаро а шийн да-нана юрта боахаме къахьегаш хиларо а тIехь-тIехьагIа чIоагIагIа мерзбора цунна шерача аренашка беш бола юртбоахамера болх.

Къахьегара тIера волаш, хьалкхийна ваьлар Хизриев Хьамид. ТIаккха, курсашка а ваха, трактор лелае Iомавелар из, цул тIехьагIа автомашина лехка а Iомавелар.

Трактора тIа болх беш хинначул тIехьагIа, Шаьла районерча «Южный» яхача совхозе грузовой автомашина шофералла болх бе волавелар из. Юрта боахамерча дукххача кхыча шофераша а санна, тIагIертта чIоагIа болх беш вар из. Бакъда, балха тIа кIаьдлора аьнна дуташ вацар из ше каранийца дешар, хIара сарахьа книжкаш хьалхашка а дехке, дешар Iомаде Iоховра из.

Ше дешанза Iенне а Iерг ца хилара уйла дега тIа йижа хиларо вигар из болхлой кагийча наьха сайрийнарча школе деша. Везам тIабаха цига шин шера дийшачул тIехьагIа, кийча хилара аттестат хьаделар уккана.

1960 шера Хьамид деша волавелар Къилбаседа-ХIирий юртбоахама института агрономически факультета заочни отделене. Мишта дахар ца ховш дIадахар кхы а пхи шу. ХIаьта хIанз нов. Хизриев, теоретически курс йистеяьккха а ваьна, дипломни болх язбе волавеннав.

Вайна-м атта да Хьамида карагIа мел даьннар дIаязде, цхьабакъда, кхаба а кхетамца кхеде а дезаш дихь бер долча цунна-м атта хиннадац, болх бешшехьа деша а дийша, агроном хила. ХIаьта а хIанз из шедар дахь даьннад.

Нов. Хизриев Хьамид дика организатор ва, цудухьа 1963 шера совхоза комплексни бригада бригадиралла вахийтар из. ЗIамига волча хана денз лаьттанца а цу тIа болх беча нахаца а юкъарчал доацаш вувзаьенна хьавоагIаш хиларо гIо ду нов. Хизриевна хIанз балха тIа. Бригадира къаьстта уйла тIаерзаяь да шекара свекла кхеяра гIулакх. Цудухьа цун цига дика ка а йоал.

Бригадир а хинна дIаэттачул тIехьагIа из эггара хьалха волавелар шийн бригадана тIачIоагIъяьча участкашка порядок оттае. Кхаш оасар дукха долаш, бIеха хилар бахьан долаш хьашт мелд а дукха бар цига бе безаш хинна болх. 1963-и 1964-и шераш чакхдаьлар лаьттан, цунцарча балхий культура йоакхо еш. Цул совгIа, кIезига къахьега дезаш яцар бригаданна тIачIоагIъяь хинна йоккхий бешамаш а. ХIанз дика йоакхо йолаш волча даь хила ма йоаггIара я бригаданна тIачIоагIъяь участкаш.

Дахача шера республике эггара дукхагIа шекара свекла кхеньй Ахьмада Хьамида шийн бригаде. 40 гектарах хIаране тIара 503 центнер шекара свекла яьккхар цар, хIаьта цу бригадерча Бакаева ТIауса звенос ше лелаьйча 21 гектар йолча площада хIара гектара тIа 535 центнер шекара свекла кхеьйй. Мерзача овлай цхьан центнерга дIабода мах а кIезига хилар бригаде: цунга дахар 1 соми 36 кепиги, пачхьалкхенна дIаелча царех луш долча 2 сомеи 90 кепигеи метта.

Шийн бригада члений къахьегама денал ше дувцаш боккхача безамца бувц цо царех дукха бараш, эггара хьалхагIа Сулейманова Маргала, Хамидова Iайшета, Бакаева ТIауса, кхыбарий цIераш йоах цо. Дахача шера планал совгIа 12000 центнер шекара свекла еннай бригадо. Из бахьан долаш дикка лакхделар бригада членаша ийду алапеш, хIаьта бригадира шийна кхаьчар ялх бетта долча алапе боараме йола ахчан преми.

Иштта я дахача шера итог.

ХIаьта хIанз хьожаргда вай укх шера бригада мишта яхаш а къахьегаш а я.

Соахка карагIдаьннараша кхы а дегаш ураоттадир нов. Хизриева а цун бригадерча къахьегарий а. Шоаш даьхача толамех кхоачамбаь ца Iеш, уж кхы тIа а дебаде дагахьа, цар укх шера шекара свекла кхеергйолча лаьтта хIара гектара тIа 30 тонн ширдаьнна кхо диллад хIанзлехьа, соахка дилла хиннача 10 тонна метте. ХIаьта уж дIаювргйола лаьтта а соахкарчул шозза дукхагIа да укх шера. 1964 шера гурахьа кIоаргга аьха Iодиллача лаьтта укх шера бIаьстан юххье макха баьккхаб, хIаьта шекара свекла дIаелехьа хьалхагIа ю культиваци а яьй.

Йоачан йоацаш денача хIара денах пайда а эцаш, дикка йоккхача площада тIа март бетта свекла дIаювлга вIаштIехьдаьлар Хизриев Хьамида кулгалдеча бригада. Цул совгIа кен, горох, люцерна дIайийна а баьннаб уж.

Бригада-м кхашкар балхаш даь а Iац, цо бешамашка дераш а да дукха балхаш. Цига чакхдаьккхад сомий гаьнаш йоIилга, мугIараштa юккъера лаьтта аьхад, хенашта гонахьара лаьтта аьхка цамцадаьккхад, кIир техай, хIаьта чIонак яттIалехьа «ДНОК» оалаш йолча молхай цхьа процент техача раствораца гаьнашта юххьанцара пурх баьб. ХIанз бешамашта шоззагIара пурх бе кийчлуш а керда беш дIайогIаш а йоалл бригада.

Башха-дика къахьегаш воландаь «Южный» яхача совхоза къахьегамхоша районни Совета депутаталла хержар нов. Хизриев Хьамид.

«Эггара а хьалхагIа, — йоах Хьамида, — оаха кхоачашде лерхIар да латаш йолча бешамий хIара гектара тIара 50 центнерал кIезигагIа боацаш сом чуэцилга, шекара свекла дIайийна 70 гектар, йоаггIача тайпара минеральни удобренеш а еттаи, хьаьнъелга. Соахкарчул дукха хIама да эшшаш шозза дукхагIа да укх шера оаха шекара свекла кхеергйола лаьтта. Долче, шозза дукхагIа къахьега а дезаргда. ХIаьта соахкарчул кIезигагIа уж хьувкъаяр тоам а мичаб тхона. Цудухьа гIерт тхо, дерригa а бригада членаш, укх шера а шекара свекла дика хьувкъае».

Х. МАХИТАРОВ.

ШУЧА-МОХЧА...

«Назрановский» совхоза Яндарерча отделене управляющена нов. Дудурговна «юв» Iотта цIаккха а дага хиннадац тхона. Дукха ха яц из цига балха вена. ХIаьта во лелац цига кхашкара балхаш а. ГIулакхаш кхыча боарамах лел къахьегамхой шоай кулгалхочох тешам байна хуле.

Бакъда, цкъа наьха тешам байча ханахьа юхаметта ягIац йоах къахьегама дисциплина, корзагIа воал кулгалхо, лерттIа дIабодац болх.

Цудухьа нов. Дудургов хIанзехьа а цу гIалатех лоравалийта доахк тхо. Уйла е еза оаха дувцаргдолчун совхоза керттерча агронома нов. Газдиева а.

— Сайх эхь хийтар сона. Букъ тIа гIолла зунгаташ дайдача санна хийтар из дош хьахезача, — йоах Яндарерча Даурбеков Iаддал-Iазиза. Са кулгалхоех бенна тешам, къахьегамцара безам цIаьхха хаьрца пен санна Iобежар. Айса цхьа во хIама а даь нах сайх белабелча санна хийтар сона...

Хозий шоана уж дег тIара дешаш нн. Дудургови Газдиевви?

Доккхий декхараш да коллектива керте латтача сага хьалхашка вахаро оттадаьраш. Из хила веза шийгара хьокхам ҭелаш, нийсо йолаш, озабезам ца беш... Из да коллективаца болх бечун закон.

Къаьстта во лараш ютт шийна тIехьа озабезамо, «шийбараш» «наьхабараш» къестабаро. Цул доккхагIа гIалат дац балха юкъе. Из гIалат оаш шоашкара дувлийт хIанззе а.

Масал?

Долаш да масал а. Дукхача хана денз Яндарерча кхашка болх беш хьавоагIа Даурбеков Iаддал-Iазиз. Безабеннаб цунна лаьттанцара къахьегам. хIара шера лакхъю ший говзал, опыт. Цунах а тоъам ца хулаш Серноводскерча юртбоахама техникуме заочно агроном хила деша вахав из укх шера. ХIанз пхезлагIа юртсовета депутаталла хержав.

Халонашта тIехьашка ца воалаш, шийна тIадилла декхар дизза кхоачашдергдолчарех саг ва Iаддал-Iазиз. Иштта вовз из Яндарерча наха а.

Укх шера 24 марта отделенерча конторе дIавнйхар Iаддал-Iазиз. ДукхагIа мел бола кулгалхой цига бар. Массава раьза а волаш сомийн баьца даарийн бригада кулгалде хьожавир из. Дика хийтар цунна шийх иштта нах тешаш хилар. Заявлени язйир цо. Цу тIа нов. Дудургова шийрезолюци оттайир: «Духьала вац со» — аьнна. Цу тIа гIолла дIаэттар совхоза керттерча агронома нов. Газдиева резолюци а. Шаккхе а раьза вар.

ХIанз совхоза центральни усадьбе а ваха кадрай отделе из заявлени дIачу а енна ше балха дIаэцарах приказ тохийта мара дезаш вацар Iаддал-Iазиз.

— Из-м сиха гIулакх дацар. Цига вIалла дIаваха а везац. Оаха оахош тохийтаргда хьона приказ, — аьлар цунга управляющеи агрономеи. Цул динагIа да Iа сиха болх дIаболабойя. Трактористаш макха баккха йиш йоацаш ба Iа болхлой вIашагIа а теха кхай тIа латта органически удобреней кушкаш дIа-хьа ца йоаржайойя.

Сихха юртара нах вIашагIа а теха болх дIаболабир Iаддал-Iазиза. Сиха бора болх. Ховра наха цоҳ шоай бригадир хургволга. ЛадувгIар. Кхо ди далалехьа Чориев Махьмада, Хамхоев Габой, Часыгов Паший звеной участкашка мел лаьтта кушкаш Iошаьръелар. Баркал йоахар механизатораша. Лоаццача хана лаьттацара тIоадал дIакъайла баьлар уж Iаддал-Iазиза новкъостал дар бахьан долаш.

Цул тIехьагIа шекара свекла участкаш гектарникашта дIа-хьа екъа волавелар из. ХIара цIагIа чу а увтташ хIанзехьа а кийчбора цо нах оасара. белхашта.

Иштта чуйнна ший болх вIаштIехьа боаккхаш ер воаллача гIолла, цхьа зIамига саг вера ше сомийн баьца даарийн бригада бригадиралла хьожаваь приказ киса а доаллаш.

— Хьо вац бригадир, со ва,— аьлар цо. Сов эхь хийтта цIий велар Iаддал-Iазиз. цецбаьннача латтийсар болхлой а.

...Iаддал-Iазиза яхац ше цу балха, вахийта, е дехараш деш а увттаяйтаяцар цо управляющеги агрономаги уж, «низ бола» резолюцеш. Цун новкъа да къайлагIа, ше ца а лоархIаш бехктокхамерча наха из «киловзар» оттадар. Ей хиннай Дудурговен Газдиевен резолюцеш. Иштта байлургбий-хьогI уж болхлошта хьалхашка а аьнна хеталу. Хала хIама да из...

Новкъа хIама хургдацар Iаддал-Iазиза ший метта хьожаваьр из болх бовзаш, безаш, специальность йолаш валаре.

Шучал-мохчал юкъе даьннадий-теш укхаза, йоах Яндарерча наха. Иштта дий из нов. Дудургов?

М. ХАНОЕВ.

Антипяти кхыбараши

ХIанз а нийслу вайна юкъе наьха хьакъ а дуаш атта баха гIертараш.

Са дувца безам ба Грознерча № 2 йолча АТК цхьан шоферах. 21-ча апреле Грознера Шелковская яхача станице вoдаш вар со. Автостанцера арадоалача хана кхо саг хайра тха № 75-71 йолча автобуса тIа, кассера билеташ эца а ца кхоавеш.

Царна билеташ дIа а денна мара автостанцера аравала бокъо яцар шофера Антипят Владимира. Пассажирашкара доагIа ахча хьанийцар цо, бакъда, дIадаланзар царна билеташ. ХIаьта шофергара билеташ хьадеха ца луш юхьа «кIаьда» болаш нийсбелар пассажираш а.

Иштта дIакхаьчар тхо Щедринская яхача станице, цига а кхоъ саг хайра автобуса тIа билеташ доацаш. Царех хIаранегара 30 кепиг хьанийца киса деллар Антипята, дIадаланзар билеташ. Цу рейсах пачхаьалкхенна цо даь къоал кхо сомн 60 кепиги дар.

Цхьабакъда, Антипятам къоал лархIац цунах.

Шелковске автобус дIа а кхаьча се Iовоалача хана Антипятага дIааьлар аз цо леладер хоза доацилга. Шийх бехк баькхача цIий-кIай а валанзар из. Цул совгIа, хьа фу гIулакх да соца ала гIерташ а вар.

Делкъел тIехьагIа, диълагIча сахьатах ах доаллаш юха а автостанце вера со Науре бодача наькъага кхаччалца дIаваха дагахьа.

Дукха хьежа везанзар. Хьакхаьчар Грозне а яха Шелковске юха йоагIа Антипята автобус. Билеташ доацаш цо нах боалабой хьажа лаьрхIар аз тIакиха а. Сона ховш кхо-диъ сом гулдир Антипята кхыметтел цхьа билет а дIа ца луш.

Кхы цIаьхха а бехк баккха лаьрхIар аз шоферах .

— Хьа фу гIулакх да соца?— кхохжавелар Антипят.

ХIана дац са хьоца гIулакх, советски гражданин веций со? МоллагIа а декхарийла ва къоал делга шийна хайча из ца дайта. Тахан ялх-ворхI сома къоал даьд Iа пачхаьалкхенна. Машина номер дIа а язъяь, со латкъаргва хьона, — шийга аьлча велакъежар Антипят, аз яхачох дош ца хеташ. Хьоца къовсавала ловш вац со. Хьайна хала деце кхо сом дIа а нйце дIагIо къаракъ шуша йоагIа цох. Ак, аьнна хете, хьайна хьашт мелд леткъа мукъа ва хьо, со дIавоаккхаргвац балхара, — аьнна дIавахар Антипят.

Иштта пачхаьалкхен киса кхувдаш бола шофераш кхы а нийслу.

Автобусаш тIа болх байта боагIий цу тайпарча шоферашка? Нохч-ГIалгIайчен автоуправлене кулгалхоша цу хаттара жоп даларга хьеж тхо.

П. КУНИЕВ.

Культура болхлой кхашка

Юртбоахама къахьегамхошта культурни гIулакх дара гIонна республика культура Министерствас Надтеречни районе автоклуб яйтай. Хьалхарча денношке а автоклуба заведующеца нов. Измайловца цхьана график а автоклубо бергболча балха план а оттайир районни культура отдело. Районни культура Шенца цхьана 10 саг чувоагIаш йола агитбригада вIашагIъеллар, хьайбай фермашка, хьакхий фермашка, кхашкарча станашка дIа а ухаш концерташ увттаду цар. Тайп-тайпара халкъий иллеши халхараши, интермедеш, бегаш юкъе а болаш сакъердамс яр агитбригада программа. Фермайн бригадайн къахьегамхоша самодеятельноста къона артисташ безаме тIаэцаро хьагойт агитбригада программа дика хилар. Агитбригадо концерт оттадеча юкъа, автоклуба заведующе, шоаш болча бригадера е фермера дачнеш хьа а ийеш хьалха латтачарех «Молни» е «Къахьегама листок» арахец, хIаьта шофера нов. Юсупова кинофильм, световой газет кийчду.

ХIанзле Кругловски, Знаменски, Надтеречни, Верхне-Наурски винсовхозий къахьегамхошта гIулакх даьд агитклубо.

Надтеречни районни культура отдела заведующе нов. Абуева фермашка, бригадашка дIа а ухаш кхашкарча къахьегамхошта района, вай мехка вахарах лаьце беседаш ю, дукха ха йоаццаш хиннача КПСС ЦК мартовски Пленума материалаш района къахьегамхошта дIайовзийт.

Белгалбаха беза цу агитбригаде дакъа лоацаш бола эрсий халкъа иллеш доахаш бола Надтеречни юххьанцарча школа хьехархо Климчук Галина, эрсийи нохчийи иллеш доаха солисткаш нн. Пойлулаеваи Зайнаеваи. Хозахет наха Ирисова Мовлмата, Азамова Кемиса ду халхараш.

Кино аппаратура, газеташ, журналаш, кинофильм хьокха палатка (зал), радио кхы мел эша кхоачам а ба агитклубаца.

Дика дакъа лоац клубо наха юкъе мартовски Пленума решенеш дIайовзийташ.

М. ХАЛМЫШЕВ,
Надтеречни районни культура отдела инспектор.

Классах спортзал яьй

Школе спортзал яц, физкультура урок духхьала классе ю оаха, яхаш язду Наьсарен-Вокзалерча бархI шера дешача школерча дешархоша. Са ца доккхалуш дом гIетт, хIаьта из дом болча помещене вокх урокашка а Iохайша дагIа деза тха. Иштта да массаза а. Хьалъе йиш йоацаш йол-те спортзал? Кулгаш язду М. Бацаевас, Л. Мархиевас, М. Албакава, Б. Вышегурова, кхычар.

Дешархой каьхато сагото яйтар тхога, хIаьта школа директорга нов. Ковтунага телефон тохача цо аьлар:

— Бакъда тхо спортзал йоацаш хилар. ШоллагIа шу да тха из йоацаш дола. Спорта занятии физкультурен дешара классашка ца йича далац тхо.

Сенна ю физкультура заняти школе? Нагахьа санна физически дегIавара, организм чIоагIъялара, дешархой хьакъалца а физически а дегIабахкара из гIулакх деш дале кхоачашхулий-те лерхIар? Наьсарен-Вокзалерча бархI шерарча школе санна занятеш чакх ма яьлла дом буаш хилча.

Хана йоахала е воча гIишлонхой бехках лийлхад спортзала пенаш, цудухьа заняти е йиш йоацаш а я из. Цу гIулакха йоакхо е езаш бараш шоай ханнахьа оарцагIбаьннабаларе ханнахьа дIадаккха йиш йолаш дар из кхоачамбоацар. Цхьабакъда, из даь-м дац.

Школана капитальни а текущи а ремонташ яра ахча, кIезига хьахецарца цхьайола халонаш нийслу яхилга бакъде мегаргдолаш да. Цхьабакъда, шин шера школа дирекце а районо а из кхоачамбоацар дIадаккха йиш йоацаш хиннай яхача дешах теша хала да.

Юххьанцарча классашкара дешархой хIара шерра дукхагIа хул, хIаьта, хIанз а цхьайтта бIаьи ткъо сагва цига дешаш.

Лакхе аьнначул совгIа, кхы цхьаькха а да белгалдаккха дезаш. Помещени ца хилар бахьан долаш е вIаштIехьдоалаш яц укхаза дайноаной юкъара собранеш, кхыйола мероприятеш.

ДIадахача шерашка санна тесса ца дуташ 1965—1966-ча дешара кердача шера тоае еза бокъонца йола спортзал.

У. ДАУРБЕКОВ.

1965 ШЕРА 1 МАЯ г. ГРОЗНЕ ЕЧА КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕМОНСТРАЦЕ ПЛАН

Город Грозне къахьегамхой ерригача города юкъара демонстраци 1965 шера 1-ча Мая ю.

Демонстраци дIайолалу Iуйрийна 10 сахьат даьлча.

Болхлойн гIулакхера нахи шоай предприятешта, учрежденешта, организацешта юхе гул а лийя, районни колоннаш дIаоттае лаьрхIача моттигашка дIаболх.

КОЛОННАШ ЛЕЛАРА ПОРЯДОК:

1. Знаменаш лелаерий колонна. ВIашагIа а кхийте, 9-00 сахьат доалача ханна Революце проспекта тIа дIаотт КПСС обкома скверана юхе.

2. Физкультурникий колонна. 9-00 сахьат доалаш Гвардейски улицагIа дIаотт. Колонна корта Революце проспекта тIа хургба. Знаменаш лелаерий колоннана тIеххьа йода.

3. Профтехобразоване колонна 9-00 сахьат доалача ханна Победа проспекта аьрда оагIорахьа дIа а этте, Революце проспектагахьа йода Комсомольски улицага кхаччалца. Физкультурникий колоннана тIеххьа йода.

4. Школьникий колонна 9-00 сахьат доалача ханна Комсомольски улица тIа дIаотт. Колонна корта Победа проспектана юхе хул. Профтехобразоване колоннана тIеххьа йода.

5. Октябрьски района колонна 9-00 сахьат доаллаш Ленина улицагIарча тIаь юхе хьатIайоагIа. Школьникий колоннана тIеххьа йода.

6. Ленински района колонна 9-00 сахьат доаллаш Первомайски улица тIа дIаотт. Колонна корта Революце проспектера хьааравоаллача моттиге Комсомольски улицагIа тIа хул. Октябрьски района колоннана тIехьа йода.

7. Старопромысловски района колонна 9 сахьати 30 минути йоаллаш Победа проспекта аьрда оагIорахьа дIаотт, хIаьта школьникий колонна тIехъяьнначул тIехьагIа Гвардейски улица тIа кхаччалцен Октябрьски района колонна тIехъяьнначул тIехьагIа Революце проспектага кхаччалцен Iойода. Ленински района колоннана тIеххьа йода.

8. Заводской района колонна. 10-00 сахьат доаллаш Победа проспекта аьтта оагIорахьа дIаотт. Колонна корта Орджоникидзе проспектана юхе хул. Старопромысловски района колоннана тIеххьа йода.

Общественни порядок Iалашъелгеи колоннаш лелар нийсделгеи тIадулл Нохч-ГIалгIай АССР общественни порядок лораяра министра заместитела — милице полковника нов. Н. Я. ЖУЛЕВНА.

Къаьстта пропускаш йолча транспортагара дIаиккхача, Iуйрийна 8 сахьат даьлча денз демонстраци йолча хана го тессача зоне ца лелийташ соцаю массе тайпа транспорт.

Го тессача гIолла гIаш лела нах совцабу Iуйрийна 9-00 сахьат даьлча денз.

Къаьсттача пропускех из шийдаь йолга хайташ дола документ хьахьекхача трибуне дIатIавут Iуйрийна 9 сахьати 30 минути яллалца.

Города первомайски комисси.

«Милице турпалех» дола книжка

Советски милице 50 шу дизара хетадаь «Советски милице турпалех» дола книжка арахеца кийчлуш я Российски Федераце общественни порядок лораяра Министерство.

Цу балха юкъе дакъа лацар а Нохч-ГIалгIайчен милице болхлоех дола книжка арадаккхар а духьа Нохч-ГIалгIайчен МООП-а коллеге решенех укх шера февраль бетта къаьстта комисси вIашагIъеллар Советски Iаьдал чIоагIдар духьа лоаттабеча къовсаме турпаленца байна милице болхлой хьагучабахараи царех дола документаш гулдараи.

«Советски милицех» дола книжка арадоаккхаш хиларо цIаьхха а кхы цIаьхха а тешал ду вай хьамсарча Коммунистически партеи Советски правительстваи милице органийи цун болхлойи даим йоакхо еш хилара.

Советски, цу даькъе Нохч-ГIалгIайчен а, милици — Сийлахь-боккхача Октябро кхелла я. Ший шовзткъе бархI шера истори ше хьадахьаш сий дола традицеш Iоаяьй цо халкъа гIулакха кийча хиларах. Партенеи Советски Даьхеннеи боарам боацаш чIоагIа мутIахьа хилар, политически сакхетами культуреи лакха хилар, ала хIама доацаш тешамеи бакъи хилар, советски законность йизза кхоачашъяр, хIаравар турпалал гойтеи ший са дIадалеи кийча хилар — советски милиционерах доахкаш дола дика гIулакхаш.

Советски милице традицеш айхха ювзаенна я болхлой классеи Коммунистически партеи сий долча революционни традицешца. Уж башха-дика традицеш лелаераш, йизза уж дIакхухьараш эгтара хьалха отличникаш ба — милице дошо фонд. Маьршача хана а тIема бирсача ... ашка а дукха болхлой боацаш й... советски милици Сийлахь-боккхача Октябро хьадаьхараш лорадеш даьхен моастагIашца лоаттабаьча къовсаме.

Тахан а, коммунизма материально-технически база хьаяра даькъера парте ХХII-ча съезда решенеши Программеи кхоачаш а еш, Нохч-ГIалгIайчен милице болхлоша турпалали къонахчали гойт зуламашца лоаттабеча къовсаме. Цу доллача хIамаех дукхагIа дувца деза, къаьстта а кагирхошка, из долла хIама мел маьха вахар дIалуш даьккхад царна дIахайтарал совгIа, вай дайи вежарийи деналерча традицей цар чIоагIа хам бергболаши уж ебаергйолаши.

Хье малагIча коллективана юкъевенав хой хьона? Къона болхло цу тайпарча хаттарца тIаац милице оперативни дивизионе. Ленински, Заводской, кхыча райисполкомий милице отделашка.

Цул тIехьагIа денз Iомаде доладу милиционерий - турпалий башха-дика гIулакхаш.

Советски Iаьдало моастагIашца лоаттабаьча къовсаме деналера гIулакхаш карагIдувларах Россе Къулбехьен чрезвычайни комиссара Г. К. Орджоникидзе 1920 шера совгIат делар милице Наьсарен округа вокхагIа волча милиционера Гандаровна.

1941—1945 шерашка Сийлахь-боккха Дай-мехка тIом латтача хана немецко-фашистски бIуний командоване цIаьхха Грозный дIалацар духьа самолеташца Нохч-ГIалгIайчен лоамашка Iойоассайир нах боаберех, тийша болх боалларех, шоай даьхе ехкарех 3000 гаргга саг юкъе а волаш йола парашютно-диверсионни банда.

Хала ха яр из. Цхьабакъда, милице органий дични составо КПСС областной Комитетеи Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советеи кулгалца НКВД бIунашца оагIув а болаш из банда хIалак а йир, цун баьччаша лийрхIар кхоачаш а хилийтанзар.

Цхьа операци чакхйоаккхаш, гоннахьара аре шаьра бIаргагуш йола моттиг лаьца яьгIа из банда хIалакйийя дIаяккха аьнна хинна задани вай оперативни группа кхерам тIалатташ яр. Минуташ мара ха яцар оперативни группа составах хургдар хинна дала, бандиташа еттача топий пхорчашта юккъе гIолла вокх оперативни группаца бувзам а тесса, наступлени йолае аьнна цунга распоряжени дIаяла езаш яр.

Задани кхоачашйир. Из кхоачашйир уголовни розыска оперативни уполномочене Назирова. Банда хIалакйир. Цхьабакъда, тха веза доттагIа а новъост а хинна, моастагIчунца лоаттабеча къовсаме майреи денал долаши хинна Назиров Мухатди хьалгIатта ца могаш висар. Турпала санна валар хилар цун.

1964 шера ноябрь бетта доккха зулам юхатохар духьа герз бе доаллача даьрача моастагIчунца дегIала а ваха летар милице лейтенант Байбатыров. Дов хиннача нах тIагулбеннача хана, дог тохадолийташ дар царна бIаргадайна сурт. Шийна чIоагIа хинна чов йоллашехьа а, бандит карара воалнйташ вацар комсомолец Байбатыров.

Шоай деналерча гIулакхашца тайп-тайпарча ханашка Нохч-ГIалгIай милице сий лакхдаьд Назиров Мухатде, Гандаров Эльберда, Толстокоров Михаила, Латовин Максима, Строчко Ивана.

Вай республика милице коллективо цIаккха а бицбалийтац байна турпалаш. ХIара шера, Советски милице Ди дездеча хана, митингаш, беседаш ю, милице историе ЩагIа хьалтеха доахк цар портреташ.

В. И. Ленина массаза а лакха мах баьб толашагIа йолча традицей, уж еза лелае, болхлой класс революце турпалий дикагIа долча гIулакхашца хьалкхее яхаш хьийхад.

Милице личии состава доккха практически хьаштдолаш я хьалхагIа денз хьайоагIаш йола сийлера событеш, революционни порядок лораеча болхлой къьнагIча поколене турпалера гIулакхаш. Цар новкъостал ду зуламхошца лоаттабеча къовсаме оперативни балха говзал лакхъяра, наха эшачунна сакхувш хилара.

«Советски милице турпалех» дола книжка, Нохч-ГIалгIайчен милице болхлоех дола дувцараши, очеркаши, традицеши, толашагIа йола опыти дIайоаржаяра лоархIамегIарча формаех цаI хургья.

Тхо кхайк Советски милице ветеранашка, вай Нохч-ГIалгIай республика къахьегамхошка вай Даьхен моастагIашца лоаттабаьча къовсаме латаш байна е хIанз дийна бола — ший вахар милице органашка тешамеи цIенеи гIулакх дара дIаденна милице болхлой хьагучабахеи царех дола документаш, фотографеш гулдеи новкъостал дар дехаш.

Уж тайпа турпалаш хIанз а болаш ба вай республика милице органийн подразделенейи коллективашка. Дизза кхоачашду цар шоаех тийша парте, Советски пачхаьалкхено, халкъо шоашта дIадилла гIулакх. Шоай деррига низаш тIадохийт цар шерра коммунизм хьалъеча хана парте Советски милицена хьалхашка оттадаь декхараш сийленца кхоачашдара: советски законность йизза кхоачашъяра правопорядок телхаеш дола моллагIа гIулакхаш дIададахара, уж хьахулийташ дола бахьанаш дIададахара.

Цудухьа тхо иштта кхайк милице органийн подразделенейи коллективашка а партийни организацешка а вай республике общественни порядок лораелга Iалаш а деш шоай балха декхар тешамеи цIенеи кхоачашлеш болча милице болхлой деналера гIулакхаш, цар хIара деннара вахар дувцаш йола материалаш яхийтар дехаш а.

Милице болхлоех дола книжкаш, отличникий доскаш, коллективай белха толашагIа йола опыт ювцаш газеташ тIа язъю статьяш, цар вахари гIулакхаши дувцаш дола документаши фотографеши тIадола ленински цIеношкара стендаш — денали къонахчали дола милиционераш хьалкхебара новкъостал дергдола сакъердаме, бакъдола, сийлахьа истори.

Милице хьакъехьа гульяь материалаш «Милице турпалех» дола книжка арадаккхара документаш гулдеча комиссе цIерах Нохч-ГIалгIай АССР МООП-е яхийта.

Б. ТУМГАЕВ.
Нохч - ГIалгIай АССР МООП-а отдела начальник, милице майор.

Доазол дехьара

ИШТТА ДА ЦАР «АДАМАЛ»

Со студент-медик волаш, са доттагIа вар къона лор. Цу хана Ресифе болх беш вар из. Рио-де-Жанейрера из волча пароходаца хьабахка безаш бар цун сесаги бераши. Цу хана дуненн шоллагIа тIом латтар. Нейтральни Бразиле территориальни хишка гIаьрал деш лелар нацистски хи кIалхара лодкаш. Цхьаккха а бахьан доацаш хи бухе дохийтар цар тха маьрша кемаш. Са доттагIчун сесаги бераши бехк боацаш, бIаьш бола кхы нах а санна, байра. Из хайча лор шийна теха велар...

Германски фашизмана духьала баь тIом коталонца чакхбаьнначул тIехьагIа, нацисташкара эстафета хьаийцар американски империалисташа. Цу хана США президент хиннача Трумэна приказ делар Хиросиме а Нагасаке а атомни бомбаш чуетта аьнна. ТIехьагIо Пентагоно, кортамукъали ший лоIамали бахьанце къовсам лоаттабеча, турпалча корейски халкъа духьала даьккхар бактериологически герз. Дукха ха йоаццаш тхо тхоаш тешаш хилар, Конгоьча американо-бельгийски агрессена. ХIаьта хIанз США-с вьетнамски халкъа духьала яьккхай герзаца кийчъяь интервенци.

Къулбехьенвьетнамски халкъа духьала беча шоай «бIехача тIема» американски империалисташа юкъекхувл дохьаж доалла гази, цIи тохаш йола хIамаши. Юха а гучаяьннай демократи, социальни прогресс, машар бахьанце къовсам лоаттабеча паргIато езача дерригача халкъий керттерча моастагIчун, жандармийянкий бIеха юхь.

США пачхаьалкхен-департаментерча пропагандисташа чIогIъу, Вьетнаме цар етта дохьаж доалла газаш, наха «зе-зулам» деш яц, яхаш. Цхьабакъда, цу дохьаж доаллача газаша нахага Iетто дог керчадайт, чIоагIа че коачъю, цхьан юкъа бIарга са доаду. Эггара хьалха из Iазап оза дезаш хул кIалбиса боккхий нах, бераш, кхалнах. Аьшка хьисаперча бензинах йиза напалмови бомбаша эккхача хана цIера ала хьалъаратох саг воагавеш. КIайча фосфорах йизача бомбаша цIера ала бу нахах. Газах йиза «Лэйзи дог» («Мекъа жIали») яха снаряд эккхаш эзараш «болата гаргаш» феца дIа-юха ярж, 700 квадратни метр йолча доазон тIа мел дола са доалла хIама хIалак а деш. ХIаьта колонизатораш-янкаш бIаргагуше харц лув из варварски герз наха «зе-зулам» деш дац, яхаш.

Лор се хиларах тарра, аз даим къовсам лоаттабаьб лазаранцеи Iоажалцеи. Нахагара бала аттача боаккха, човнаш ерзаю, гIайгIа эккхаю, наьха бIаргех уха хий докъаду, цар вахара ха йIаьхъю а. Iалашъю а хIамаш Iомадаьд аз. Сона цхьаккха дича а кхетаде магац, мишта баха йиш я Лаьтта шоай керттера декхар Iоажал йоаржаяри дуккха нах хIалакбари лоархIаш бола нах. Цу зулама тIехьа этта лелача наха сага сий доаду.

Лаьтта мел бахача цIена уйла йолча беррига наха дег чура хьаллоац Къулбехьен Вьетнама халкъо лоаттабу Сийлахь турпала къовсам.

Со тешаш ва, американски империализма лелаю агрессивни политика эшаргхиларах. Вьетнамски халкъа котало исторически хиланза яргйоагIаш я!

Жоан Беллини БУРЗА,
бразильски лор-психиатор.
(АПН).

ЮХАСОЦАЕ АГРЕССИ!

ТОКИО. 26-ча апреле, 20 эзар гаргга токийц вIашагIкхийтар японски столица юккъе — Хибия яхача парке — хиннача митинге, Къулбехьен Вьетнамера дIаяхари Вьетнама Демократически Республикана бомбаш чуеттилга сов чехка соцадари ВIашагIкхийттача Штаташкара хьадехар духьа.

Японе профсоюзий Генсоветой Японе Социалистически партеи тIахьехамах эзараш болча болхлоша, гIулакхерча наха, парламента депутаташа, мехка боккхийча общественни деятелаша дIакхайкадир Индокитаера США империалистически агресси соцаяйтар духьа бокъонца дерригача халкъа болам боаржабе лаьрхIа шоаш хилар.

Социалистически партегара парламента депутаташ керте а болаш Вьетнамерча США агрессена духьала протест луш демонстраци е лаьрхIар японски столица къахьегамхоша.

Японски къахьегамхоша еш йола выступленеш, аьлар Японе профсоюзий Генеральни совета председатела Каору Ота, дIахо йодача хана американски агресси соцаяр духьа лоаттабу къовсам шеррача масштабех боаржабара баьккха никъ ба.

ДЖАКАРТА. Индонезе Къаман фронто вIашагIтеха, Вьетнамерча США агрессена духьала протест луш митинг хилар Малхбоален Явай столице Сурабае. Города юккъерча цхьан майдан тIа гулбеннача массехк бIаь эзар саг юкъе волча Сурабае бахача наха сий доацаш лаьрхIар американски военщина зуламаш.

Вьетнамски халкъо сийлера къовсам лоаттабу, аьлар ше къамаьл деш Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара Къаман фронта вникало Нгуен Вон Хигу, ший даьхеи къаман лоIами бахьан долаш. Из къовсам, аьлар цо, агрессораш цIенбаь хIалак а беш чакхбаргба.

БЕРЛИН. ГДР Халкъа палата берригача депутаташа, республике бахача берригача наха сецца харцахьа лоархI Вьетнамера американски агресси, йоах ГДР Халкъа палата президиумо кепа теха араяккхийтача заявлене тIа.

Германски Демократически Республике низ болаш болам баьржаб вьетнамски лаьттан тIа США-с леладеча зуламашта духьала протест еш. Къулбехьен Вьетнаме бахка къонахчал дола нах а къулбехьенвьетнамски патриоташ а хьаллоац ГДР-е бахача наха американски агрессена духьала, къаман лоIами суверенитети бахьан долаш цар лоаттабеча турпалерча нийсхон къовсаме.

Халкъа палата президиумо ГДР-е бахача наьха цIерах Вьетнама Демократически Республика Къаман собраненеи дерригача вьетнамски халкъаи дош лу, дIахо йодача хана а вьетнамски халкъа къовсам вежараша санна чIоагIа ше хьаллоацаргхиларах. Коталонца чакхбаргба, йоах заявлене тIа, США агрессена духьала, паргIатои лоIами бахьан долаш вьетнамски халкъо лоаттабу нийсхон къовсам.

ПНОМ-ПЕНЬ. «Шоай цIа гIо, янки!», «ДIаяккха неоколониализм!», «США пачхаьалкхен департамент — Азерча кегарий бахьан» — цу тайпара лозунгаш а долаш дукха эзараш болча наьха демонстраци хилар Камбоджа столицерча США посольства зданена хьалхашка. Демонстраце дакъа лоацаш хиннараша дIадийхар Индокитаера США агрессивни гIулакхаш соцаделга.

(ТАСС).

Сафера слаботочни аппаратурай Болгарски заводо транзистораш тIара диспетчерски телевизорни установкаш арахеца Iойалл. Керда аппараташ промышленностна тайп-тайпана отраслешта, тарнспорте, медицине, Iилма-тохама институташа а накъаргья. БТА—ТАСС сурт.

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ

ЛадувгIа

РАДИО: 8.15 — «Сердало» газета оагIонаш тIара. 8.25 — Концерт. 8.45 — «Къона тIехье» яха передача (эрсий меттала). 16.00 — ДоттагIашкара моаршалаш. 16.15 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 16.55 — «Къонал» яха передача (эрсий меттала). 17.30 — Москвера трансляци. 17.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.25 — Телевизионни дерда дараш (гIалгIай меттала). 18.45 — «Цох Федор оалар» яха документальни фильм. 19.05 — ХьажкIаш лелаерий сахьат. 20.05 — Бийса сатийна хийла шун, бераш! 20.15 — Телевизионни кердадараш. 20.30 — «Говра пувр хьан тулларгъя» яха художественни фильм.

Город Грозне, Мурманский улицагIа, 29, кв. 3, яхача гражданкас Кузахметова Тамара Павловнас, суде деннад город Грозне, 56 уч., 205 корп., 2-ча кв. вахача Кузахметов Нариман Хасановичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда г. Грозне, Октябрьски района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахарен, промышленнии, юртбоахамеи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий» Проспект Революции 7/84.

СФ05240. Заказ № 2574.